

OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ŁOWICKIEGO ZA 2024 ROK

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Łowiczu**

Marzec 2025

OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU ŁOWICKIEGO ZA 2024 ROK

POWIAT ŁOWICKI

Charakterystyka powiatu

- Nadzorowany teren powiatu łowickiego zajmuje powierzchnię 988 km² i jest zamieszkiwany przez 73 717 (dane GUS z 30.06.2024 r.).
- Powiat tworzy 10 gmin (Bielawy, Chaśno, Domaniewice, Kiernożia (miejska i wiejska), Kocierzew, Łowicz (miejska i wiejska), Łyszkowice, Nieborów, Zduny).
- Rejon o nasilonej specjalizacji rolniczej zwłaszcza w zakresie warzywnictwa, sadownictwa, hodowli żywca wieprzowego oraz produkcji mlecznej.
- W strukturze branżowej przeważa przetwórstwo owoców i warzyw oraz mleka, co czyni region liderem na rynku przetwórstwa owoców i warzyw oraz produkcji mleka.
- Atrakcyjny turystycznie.
- PSSE w Łowiczu nadzoruje:
 - 2601 obiektów,
 - 48 wodociągów w tym 39 zbiorowego zaopatrzenia, których łączna długość wynosi 1135 km,
 - 73 370 to liczba osób, które korzystają z wody pochodzącej z nadzorowanych wodociągów.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na mocy ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tj. Dz. U z 2024 r., poz. 416) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, a w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- higieniczno – sanitarnymi jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Ponadto w celu kształtowania postaw i zachowań prozdrowotnych Państwowa Inspekcja Sanitarna inicjuje, organizuje, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo – zdrowotną, która obejmuje także realizację programów edukacyjnych oraz kampanii społecznych w zakresie promocji zdrowego stylu życia.

Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 r. było doskonalenie nadzoru sprawowanego przez Państwową Inspekcję Sanitarną z wykorzystaniem usług cyfrowych.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należą kontrole przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne.

Nadzór sanitarno – epidemiologiczny na obszarze powiatu łowickiego sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łowiczu przy pomocy podległej mu Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łowiczu.

Przeprowadzanie kontroli, jak również dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej są wykonywane przez poszczególne komórki organizacyjne nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łowiczu na podstawie rocznych planów pracy.

SEKCJA EPIDEMIOLOGII

1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych

Ocenę sytuacji epidemiologicznej powiatu łowickiego dokonano na podstawie zarejestrowanych chorób zakaźnych zgłoszonych przez lekarzy, zgodnie z obowiązującymi przepisami (ustawa z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi Dz. U. 2024, poz.924). Zakres działania w ramach zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych polegał na prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych w celu ustalenia źródła zakażenia oraz podejmowaniu działań przeciwepidemicznych mających za zadanie przerwanie dróg szerzenia się zakażenia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

W powiecie łowickim ogółem w roku 2024 r. zarejestrowano 1455 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia, w związku z czym 294 osoby były hospitalizowane. Zarejestrowano 3 zgony z powodu chorób zakaźnych. Przeprowadzono 593 wywiady epidemiologiczne.

Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2024 r. zarejestrowano 11 przypadków zatruc pokarmowych spowodowanych pałeczkami Salmonella tj. o 8 więcej niż w ubiegłym roku. Zanotowano 4 przypadki zatruc pokarmowych w mieście i 7 przypadków na wsi. Hospitalizowano 5 osób. Zarejestrowano jedno ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego, w którym czynnikiem etiologicznym były pałeczki Salmonella Enteritidis.

W 2024 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku bakteryjnego zakażenia pokarmowego wywołanego przez E. Coli biegunkotwórczą.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

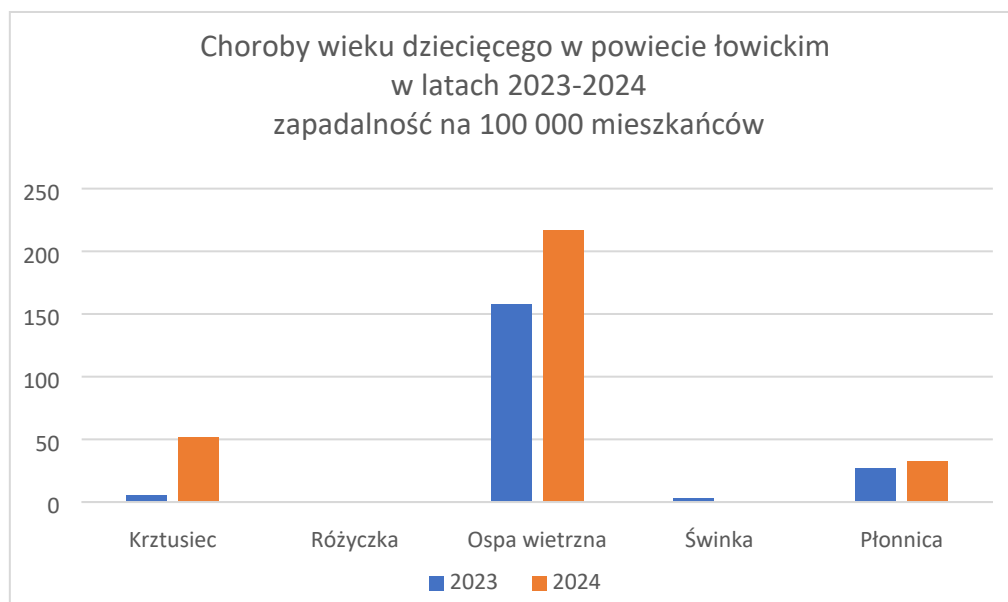
W 2024 roku nie zarejestrowano żadnego przypadku zakażenia wywołanego przez Yersinia enterocolitica. Nie wystąpiły zachorowania na czerwonkę bakteryjną i pełzakowatą, dur brzuszny i dury rzekome. Na terenie powiatu łowickiego mieszka jeden stały nosiciel duru brzuszego w wieku powyżej 60 lat, jest objęty nadzorem sanitarnym.

Choroby wieku dziecięcego

W 2024 roku znacznie zwiększyła się liczba zachorowań na krztusiec. Zarejestrowano 38 zachorowań, a w roku ubiegłym tylko 4 przypadki zachorowań. Nie zarejestrowano zachorowań na odrę i różyczkę. W stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się zapadalność na płonicę i ospę wietrzną.

Tabela nr 1. Choroby wieku dziecięcego – liczba przypadków i zapadalność na 100 000 mieszkańców w powiecie łowickim w latach 2023-2024.

JEDNOSTKA CHOROBOWA	2024		2023	
	Liczba przypadków	Zapadalność	Liczba przypadków	Zapadalność
Krztusiec	38	51,5	4	5,3
Różyczka	0	0	0	0
Ospa wietrzna	160	217	118	157,7
Świnka	0	0	2	2,7
Płonica	24	32,5	20	27,0

Wirusowe zapalenia wątroby

W 2024 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowań na WZW typu B. Zarejestrowano natomiast 2 przypadki zachorowań na przewlekłe WZW typu C. Nie zarejestrowano zachorowań na WZW typu A.

Pokąsania osób przez zwierzęta

W stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się liczba osób pokąsanych przez zwierzęta. W każdym przypadku zgłoszenia pokąsania przeprowadzano dochodzenie epidemiologiczne, w trakcie, którego zbierano informacje o osobie pokąsanej, zwierzęciu będącym sprawcą pokąsania i o okolicznościach pokąsania. Uzyskane informacje niezwłocznie przekazywano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łowiczu, w celu przeprowadzenia badania zwierzęcia. W każdym przypadku pokąsania osoby kierowano do punktu szczepień p/wścieklicznie przy Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Wł. Biegańskiego w Łodzi. Szczepieniem objęto 21 osób (w ubiegłym roku zaszczepiono p/wścieklicznie 23 osoby). W 2024 roku zarejestrowano 97 pokąsań osób przez zwierzęta, w tym: 72 przez psy, 22 przez koty, 1 przez lisa, 1 przez mysz, 1 przez szczura.

Inwazyjna choroba meningokokowa i posocznice

W 2024 r. w powiecie łowickim zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową (zapalenie opon mózgowych).

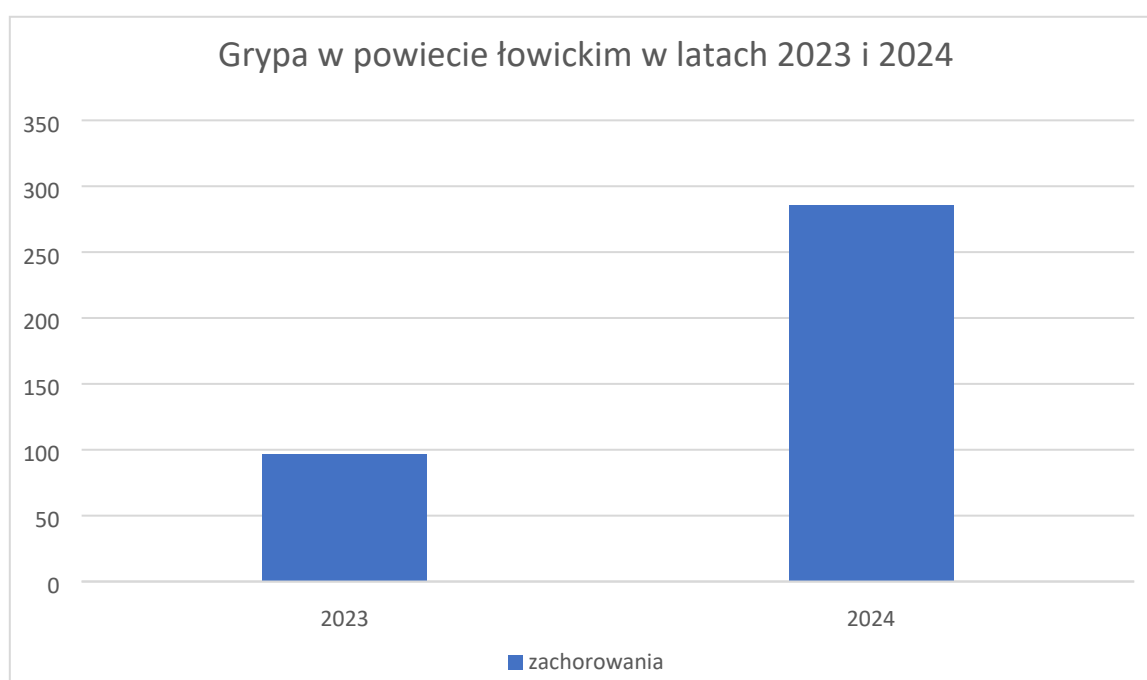
Inne choroby zakaźne

W 2024 r. zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na bakteryjne zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2. Zwiększyła się liczba zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, zarejestrowano 18 przypadków t. j. o 11 przypadków zakażeń więcej niż w roku ubiegłym. W 2024 roku liczba zachorowań na boreliozę utrzymywała się na podobnym poziomie. Zarejestrowano 7 przypadków zachorowań, natomiast w ubiegłym roku 9 przypadków zachorowań. Znacznie zwiększyła się liczba bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*. Zarejestrowano 89 przypadków, natomiast w roku ubiegłym 59 przypadków zachorowań.

Grypa

W ramach monitoringu sytuacji epidemiologicznej zachorowań na grypę w roku 2024 zarejestrowano 286 przypadków grypy, potwierdzonej szybkimi testami antygenowymi. Natomiast w roku ubiegłym zarejestrowano 97 potwierdzonych przypadków zachorowań.

W 2024 r. w ramach wzmożonego nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad gripą Sentinel od 27 tygodnia 2024 r. do 52 tygodnia 2024 r. (od 8.07.2024 r. do 29.12.2024 r. pobrano do badań laboratoryjnych próby od pięciu osób. W programie tym uczestniczyły dwa wybrane podmioty lecznicze.

Gruźlica

W powiecie łowickim w 2024 roku zarejestrowano 10 przypadków gruźlicy, czyli o 2 przypadki zachorowań mniej niż w roku ubiegłym. Nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania w środowisku szkolnym. Odnotowano 3 zachorowania na wsi i 7 w mieście. Po otrzymaniu zgłoszenia o zachorowaniu na gruźlicę natychmiast wdrażano procedury postępowania w zakresie zwalczania i zapobiegania gruźlicy na terenie województwa łódzkiego. Osoby z kontaktu z chorymi na gruźlicę zostały skierowane do lekarzy podstawowej

opieki zdrowotnej celem objęcia ich nadzorem epidemiologicznym, badaniem klinicznym i badaniem diagnostycznym.

Choroby przenoszone drogą płciową

W 2024 roku podobnie jak w roku ubiegłym zarejestrowano pojedyncze zachorowanie na kiłę. Nie zarejestrowano zachorowań na rzeżączkę.

Nowo wykryte zakażenia HIV, zachorowania na AIDS

W 2024 roku zarejestrowano 2 przypadki nowo wykrytego zakażenia wirusem HIV, czyli o 1 przypadek więcej niż w roku ubiegłym. Nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na AIDS.

Tabela nr2. Wybrane choroby zakaźne-liczba przypadków i zapadalność na 100000 mieszkańców w powiecie łowickim w latach 2023-2024

L.p.	Jednostka chorobowa	2024		2023	
		L. zach	Zapad	L. zach	Zapad
1	Zatrucia pokarmowe - Salmonella	11	15	3	4,0
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	2	2,7	-	-
3	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile	89	120	59	78,9
4	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	18	24,4	7	9,3
5	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	12	16,2	39	52,1
6	Zapalenia opon mózgowo-rdzen. Wywołane H. influenzae	-	-	-	-
7	Zapalenia opon mózgowo-rdzen. – inne bakteryjne	1	1,3	-	-
8	Zapalenia opon mózgowo-rdzen. – wirusowe	-	-	-	-
9	Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	-	-	-	-
10	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	-	-	-	-
11	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	-	-	6	8,0
12	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	2	2,7	3	4,0
13	Zakażenia wirusem RSV	63	85,4	25	33,4
14	Nowo wykryte zakażenia HIV	2	2,7	1	1,3
15	Gruźlica	10	13,5	12	16,0
16	Zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19)	514	697,2	547	731,1
17	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	286	388	97	129,6
18	Płonica	24	32,5	20	26,7
19	Róża	6	8,1	-	-
20	Pokąsanie osób przez zwierzęta	97	131,5	105	140,3
21	Borelioza	7	9,5	9	12,0

Odra

W 2024 roku, podobnie jak w roku ubiegłym nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na odrę. Nie zgłoszono również osób z kontaktu z osobą chorą na odrę.

2. Ocena stanu sanitarno-higienicznego podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Sekcja Epidemiologii w 2024 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, utrzymania czystości pomieszczeń,

postępowania z bielizną, postępowania z odpadami medycznymi, przeprowadzanie procesów dezynfekcji i sterylizacji. Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Na terenie powiatu łowickiego w 2024 roku funkcjonowały n/w podmioty wykonujące działalność leczniczą:

1. Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze:

1.1. Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne szpitalne:

- Zespół Opieki Zdrowotnej w Łowiczu Szpital Powiatowy – 1
- ZOZ Oddział Fizjoterapii i Rehabilitacji w Stanisławowie – 1

1.2 Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne:

- Zakład Opieki Zdrowotnej Zakładu Karnego – 1

1.3 Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne:

Podmioty lecznicze – 42

- Przychodnie, poradnie, ośrodki zdrowia (NZOZ) – 35
- Przychodnie, poradnie (ZOZ) – 3
- Zespoły Ratownictwa Medycznego – 2
- Punkty Pobrań – 2
- Medyczne Laboratoria Diagnostyczne – 1

1.4 Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową:

- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska – 54

(w tym: gabinety stomatologiczne 38, gabinety ginekologiczne 6, gabinety laryngologiczne 1, gabinety okulistyczne 2, gabinety chirurgiczne 4, gabinety medycyny estetycznej 3).

Ogółem 100 obiektów.

W 2024 r. przeprowadzono ogółem 100 kontroli sanitarnych. Nie zastosowano karania mandatowego, nie wydano żadnej decyzji administracyjnej. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny placówek medycznych znajdujących się na terenie powiatu łowickiego jest dobry.

W miarę posiadanych środków finansowych przeprowadzane są w tych obiektach remonty i modernizacje. W 2024 r. rozpoczęły działalność dwa nowe obiekty (gabinet stomatologiczny i przychodnia POZ), zakończył działalność 1 gabinet stomatologiczny. W 2024 r. jeden podmiot leczniczy zmienił lokalizację i przeniósł się do nowo wybudowanego budynku, który dostosowany jest do wymogów obowiązującego rozporządzenia.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą posiadają dokumentację z realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Kontrola wewnętrzna przeprowadzana jest, w tych placówkach co najmniej dwa razy w roku, potwierdzona jest stosowną dokumentacją.

W nadzorowanych obiektach na terenie powiatu łowickiego opracowane są i prawidłowo przestrzegane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. Sterylizacja narzędzi i materiałów opatrunkowych przeprowadzana była w autoklawach. Lecznictwo ambulatoryjne dysponuje 46 autoklawami, natomiast 7 placówek (głównie indywidualne praktyki lekarskie) ma podpisaną umowę na usługi sterylizacyjne z Centralną Sterylizatornią ZOZ w Łowiczu oraz jeden podmiot ma podpisaną umowę z Centrum Medyczne Ogrodowa w Skierniewicach. Procesy sterylizacyjne kontrolowane były systematycznie za pomocą wskaźników fizycznych, testów biologicznych i chemicznych. Wysoka skuteczność procesów sterylizacji oznacza osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanek. Stosowane były właściwe systemy opakowań. Transport materiałów sterylnych oraz przeznaczonych do sterylizacji prawidłowy. Sterylne zestawy przechowywane były prawidłowo, posiadały aktualne daty ważności.

We wszystkich skontrolowanych podmiotach wykonujących działalność leczniczą stosowane były środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych. Przechowywanie środków dezynfekcyjnych prawidłowe zgodnie z zaleceniami producenta. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Stosuje się rotację środków dezynfekcyjnych, zwracając uwagę na skuteczność ich działania oraz bezpieczeństwo pacjentów i personelu medycznego. Preferowane są środki dezynfekcyjne o szerokim spektrum działania.

Odpady medyczne w placówkach zbierane są selektywnie w miejscu ich powstawania z podziałem na zakaźne, specjalne i pozostałe. Nie stwierdzono uchybień w zakresie gromadzenia, transportu i usuwania w/w odpadów.

Na terenach otaczających budynki podmiotów wykonujących działalność leczniczą utrzymana jest czystość i porządek. Tereny te są zagospodarowane i na bieżąco sprzątane.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U 2024 r., poz. 924) kierownicy podmiotów leczniczych oraz inne osoby udzielające świadczeń zdrowotnych są zobowiązani do podejmowania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, a w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne powołane są zespoły i komitety kontroli zakażeń szpitalnych. Kierownicy podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne są zobowiązani do organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych w sposób zapewniający zapobieganie zakażeniom szpitalnym i szerzeniu się czynników alarmowych oraz warunki izolacji pacjentów zakażeniem lub chorobą zakaźną i pacjentów szczególnie podatnych na zakażenia szpitalne, wykonywania badań laboratoryjnych w ciągu całej doby, wykonywania badań mikrobiologicznych oraz przekazywania właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala i ognisk epidemicznych. W 2024 roku zgłoszono 1 ognisko epidemiczne wywołane przez *Clostridium difficile* w oddziale chorób wewnętrznych. Natomiast w roku ubiegłym zgłoszono 3 ogniska epidemiczne, w tym: 1 ognisko wywołane zakażeniem *Clostridium difficile* w oddziale chorób wewnętrznych, 1 ognisko wywołane zakażeniem *Klebsiella pneumoniae* NDM w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii, 1 ognisko wywołane zakażeniem SARS-CoV-2 w oddziale chorób wewnętrznych.

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej wykrywanymi czynnikami alarmowymi u pacjentów przebywających w Szpitalu Powiatowym w Łowiczu były: *Klebsiella* spp ESBL (+), MRSA, *Escherichia coli* ESBL(+), *Acinetobacter* spp., *Pseudomonas* spp, *Clostridium difficile*.

3. Analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji.

Na terenie powiatu łowickiego w 2024 roku szczepienia ochronne wykonywane były w 22 podmiotach leczniczych, w których przeprowadzono 41 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zgodnie z obowiązującymi w 2024 r. przepisami prawnymi dzieci i młodzież podlegały następującym obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciw: gruźlicy, WZW typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince, różyczce, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*

i zakażeniom powodowanym przez rotawirusy. Wymienione szczepienia wykonywane są u dzieci i młodzieży w określonym wieku i cyklach. Stan zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciwko w/w chorobom jest dobry. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji. Z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień wynika, że w przypadku wielu chorób udało się to uzyskać.

Realizacja szczepień ochronnych w ramach Programu Szczepień Ochronnych ma wpływ na sytuację epidemiologiczną nadzorowanego terenu, w szczególności przyczynia się do spadku liczby zachorowań na choroby zakaźne i spadku liczby powikłań występujących po przebytej chorobie.

Od czerwca 2023 roku do bezpłatnych szczepień ochronnych włączono szczepienie p/wirusowi brodawczaka ludzkiego obejmujące dwie dawki szczepionki podawanej w odstępie 6 miesięcy.

W roku 2024 r. ruszył Program Szczepień Zalecanych p/brodawczakowi ludzkiemu HPV w szkołach, obejmujący uczniów w wieku od 9 do 14 r.ż. Na terenie powiatu łowickiego do akcji przystąpiło pięć szkół.

Od kilku lat w całym kraju, również w powiecie łowickim zwiększa się liczba osób odmawiających wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych. W 2024 r. łącznie zarejestrowano 97 niezaszczepionych dzieci i 137 osób uchylających się od obowiązku szczepień. Natomiast w 2023 r. łącznie zarejestrowano 76 niezaszczepionych dzieci i 108 osób uchylających się od obowiązku szczepień. Do wszystkich osób uchylających się od obowiązku wykonywania szczepień wysłano list otwarty skierowany do rodziców przez PPIS w Łowiczu, w którym to zwrócono się z gorącym apelem o docenienie wagi problemu, jakim jest zabezpieczenie dziecka przed skutkami zachorowań na choroby zakaźne. Przyczyną niewykonywania szczepień obowiązkowych dzieci przez te osoby był najczęściej wpływ ruchów antyszczepionkowych.

W 2024 r. prowadzono działania administracyjne w celu egzekwowania wykonania obowiązku szczepień przez osoby uchylające się. Wydano 52 upomnienia, 81 wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wraz z tytułami wykonawczymi, 15 postanowień.

Sekcja epidemiologii prowadzi rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych. Podmioty lecznicze prowadzące szczepienia ochronne mają obowiązek zgłaszania do PPIS w/w odczynów. W 2024 r. zgłoszono 2 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne: jeden odczyn wystąpił po podaniu szczepionki Synflorix i Hexacima, natomiast drugi po podaniu szczepionki Prevenar. Natomiast w 2023 roku zgłoszono 4 niepożądane odczyny

poszczepienne, w tym: 2 poważne NOP (pierwszy po szczepieniu p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typ b, drugi po szczepieniu p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typ b oraz 2 łagodne NOP po szczepieniu p/błonicy, tężcowi, krztuścowi.

Sekcja epidemiologii zajmuje się również przyjmowaniem prób kału do badań laboratoryjnych w kierunku nosicielstwa *Salmonella-Shigella* do celów sanitarno-epidemiologicznych. W 2024 roku przyjęto ogółem 446 prób, w tym badania uczniów przed rozpoczęciem praktycznej nauki zawodu oraz badania w ramach nadzoru nad chorymi, ozdrowieńcami i nosicielami

Podsumowując działania w sekcji epidemiologii na terenie powiatu łowickiego należy uznać, że w 2024 roku sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych była stabilna.

Kontrole podmiotów leczniczych wykazały, że zdecydowana większość obiektów na terenie powiatu łowickiego jest w dobrym stanie sanitarno-higienicznym. Obserwuje się również systematyczną poprawę stanu technicznego i sanitarno – higienicznego w/w placówek.

Szczepienia ochronne realizowane są prawidłowo zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, a odsetek dzieci zaszczepionych jest wysoki na co niewątpliwie mają wpływ podejmowane działania edukacyjne w zakresie szczepień ochronnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień i działanie ruchów antyszczepionkowych. W 2024 r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2023 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.

SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

W roku 2024 Sekcja Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia obejmowała nadzorem 2588 obiektów, w tym m. in. 44 zakłady produkcyjne, 1124 producentów rolnych, 13 producentów żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, 13 producentów żywności w warunkach domowych, 376 obiektów obrotu żywnością, 795 środki transportu, 131 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (restauracje, obiekty małej gastronomii), 58 obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego, 9 zakładów usług cateringowych, 2 wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 15 miejsc obrotu tymi przedmiotami, 6 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi oraz 2 zakłady produkujące produkty kosmetyczne.

Podział obiektów na grupy przedstawia tabela.

Tabela nr 3. Podział obiektów na grupy oraz dane dotyczące prowadzonego w nim nadzoru.

L.p.	Grupa obiektów	Liczba obiektów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba obiektów zatwierdzonych	Liczba obiektów sklasyfikowanych pod względem stanu sanitarnego	Liczba obiektów ocenionych negatywnie
1.	Wytwórnie lodów	2	0	0	0	0
2.	Automaty do lodów	4	4	0	2	0
3.	Piekarnie	7	5	0	3	0
4.	Ciastkarnie	3	1	0	1	0
5.	Przetwórnie owocowo warzywne	10	32	0	3	1
6.	Browary i słodownie	1	1	0	1	0
7.	Wytwórnie napojów alkoholowych, w tym wytwórnie win	1	0	0	0	0
8.	Wytwórnie naturalnych wód mineralnych	-	-	-	-	-
9.	Zakłady garmazeryjne	2	5	0	1	0

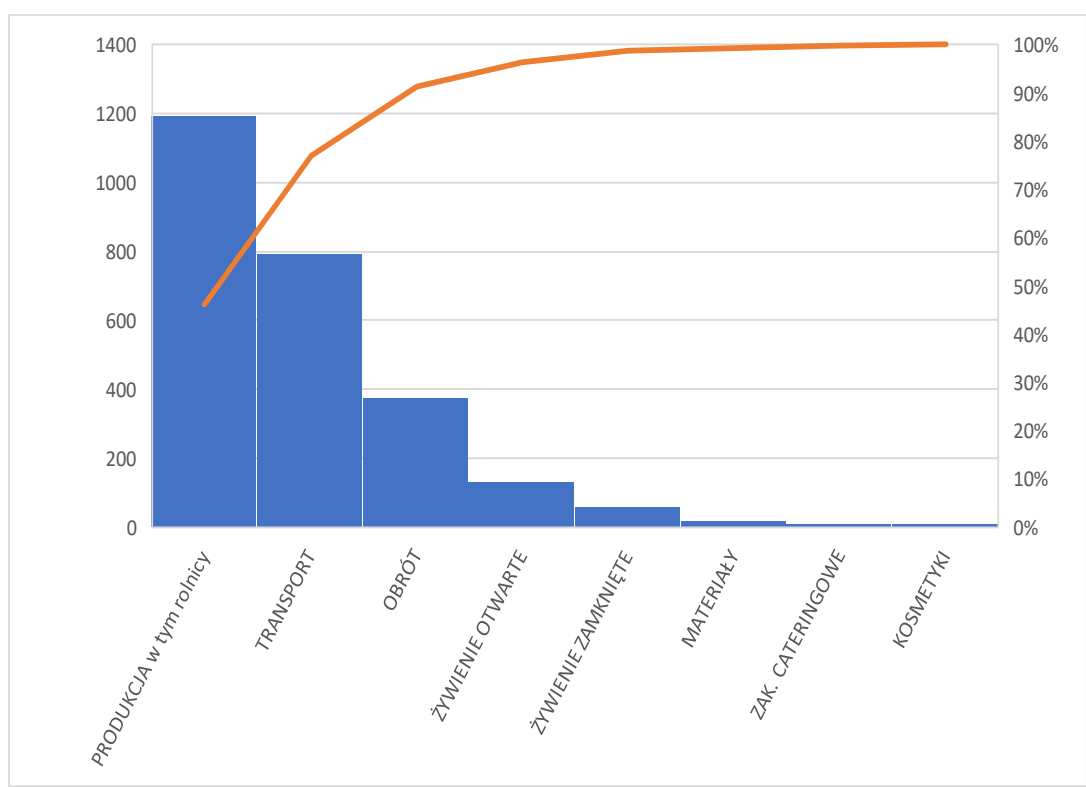
10.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	3	0	0	0	0
11.	Wytwórnice makaronów	-	-	-	-	-
12.	Wytwórnice wyrobów cukierniczych	1	1	0	1	0
13.	Wytwórnice koncentratów spożywczych	-	-	-	-	-
14.	Wytwórnice octu, majonezu i musztardy	-	-	-	-	-
15.	Wytwórnice chrupiek, chipsów i prażynek	-	-	-	-	-
16.	Wytwórnice suplementów diety	3	3	1	4	0
17.	Wytwórnice żywności dla określonych grup	-	-	-	-	-
18.	Wytwórnice substancji dodatkowych	-	-	-	-	-
19.	Wytwórnice aromatów	-	-	-	-	-
20.	Cukrownie	-	-	-	-	-
21.	Producenci pierwotni	-	-	-	-	-
22.	Rolniczy Handel Detaliczny	-	-	-	-	-
23.	Dostawcy bezpośredni	-	-	-	-	-
24.	Producenci pierwotni i rolniczy handel detaliczny	13	2	0	1	0
25.	Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	1124	27	0	20	0
26.	Producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezppośredni	-	-	-	-	-
27.	Producenci kielków	-	-	-	-	-
28.	Producenci żywności w warunkach domowych	13	1	0	1	0

29.	Inne wytwórnice żywności	7	2	2	1	0
30.	Obiekty obrotu żywnością (sklepy, markety, kioski)	281	23	18	99	1
31.	Apteki	31	8	0	4	0
32.	Magazyny hurtowe	13	9	1	5	0
33.	Obiekty ruchome i tymczasowe	18	29	4	0	1
34.	Środki transportu	795	105	105	0	0
35.	Inne zakłady obrotu żywnością	33	3	1	0	0
36.	Obiekty żywienia zbiorowego otwartego w tym zakłady małej gastronomii	131	76	1	0	2
37.	Obiekty żywienia zbiorowego zamkniętego	58	35	2	15	0
38.	Zakłady usług cateringowych	9	6	2	2	0
35.	Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	2	1	0	1	0
36.	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	15	8	0	3	0
37.	Obiekty produkcji i obrotu kosmetykami	8	2	0	0	0

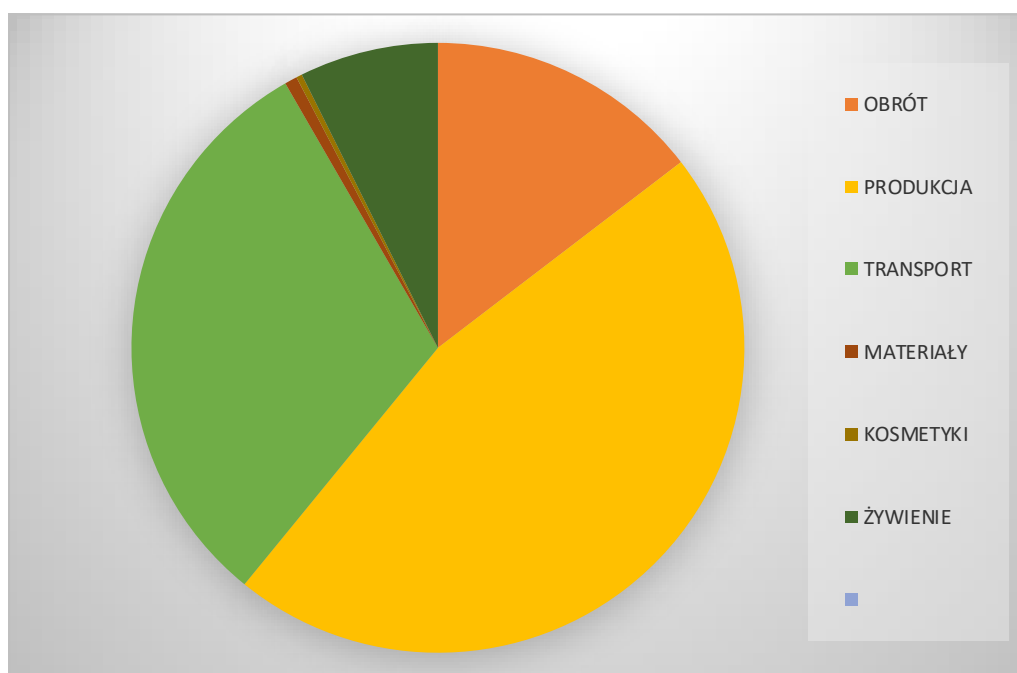
Wśród zarejestrowanych podmiotów największe grupy stanowią rolnicy i transport. Dużą ilościowo grupę stanowi obrót tj. sklepy spożywcze, a wśród nich markety: LIDL, KAUFAND, ALDI, 6 obiektów BIEDRONKA, POLO MARKET, NETTO, TALAN, 3 obiekty Delikatesy Centrum, 13 sklepów DINO oraz zakłady żywienia zbiorowego. Zakłady

produkcyjne żywność stanowią ok 2 % ogółu obiektów, ale wiąże się z nimi bardzo duży zakres kontroli i czasochłonność działań kontrolnych inspekcji. Na terenie powiatu łowickiego znajdują się duże zakłady produkcyjne jak firma: ZPOW AGROS NOVA, BRACIA URBANEK, SPÓŁKA OGRODNICZO PSZCZELARSKA „PSZCZÓŁKA”, PIMENTA FOODS, ORIFARM MANUFACTURING, LAMELA, OPAKOMET, OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA.

Rysunek nr 1. Obiekty będące pod nadzorem PPIS w Łowiczu wg kategorii zakładu – dane za 2024 rok.

Rysunek nr 2. Obiekty będące pod nadzorem PPIS w Łowiczu wg udziału procentowego – dane za 2024 rok.

W nadzorowanych zakładach przeprowadzono 588 kontroli z czego najwięcej 273 w obiektach obrotu żywnością, 55 w zakładach produkcji, 76 w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 35 w obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego, 27 u producentów pierwotnych.

Większość przeprowadzanych działań nadzorowych stanowią kontrole kompleksowe i kontrole związane z poborem prób w wyniku, których dokonuje się oceny ryzyka jakie stwarza zakład odnośnie bezpieczeństwa żywności. Wśród nich są zakłady o dużym ryzyku jak np. ciastkarnie, wytwórnie lodów, produkcja garmazeryjna, a szczególnie produkujące i przechowujące środki spożywcze łatwopsujące. Takie zakłady kontrolowane są przede wszystkim w sezonie letnim, czyli w okresie panowania wysokich temperatur. Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości wydano 5 decyzji zamykających zakłady do czasu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Pozostałe kontrolowane zakłady oceniono jako bezpieczne. Część wykonanych kontroli dotyczyła zakładów, które złożyły wnioski o ich rejestrację i zatwierdzenie. Te kontrole dokonywane są w celu sprawdzenia, czy dany zakład odpowiada przepisom prawa żywnościowego i może prowadzić działalność zapewniając produkcję czy obrót żywności bezpiecznej dla zdrowia. Wydano dwie decyzje odmawiające zatwierdzenia oraz wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów

Państwowej Inspekcji Sanitarnej ze względu na niespełnienie odpowiednich wymogów prawa żywnościowego. Pozostałe kontrolowane zakłady otrzymały decyzje administracyjne o ich zatwierdzeniu do planowanej działalności.

Część kontroli wynika z interwencji konsumentów, którzy dostrzegają nieprawidłowości i naruszenia przepisów sanitarnych. Pozytywnym zjawiskiem jest stale rosnąca liczba konsumentów świadomych zagrożeń dla bezpieczeństwa żywności występujących w obrocie.

Podczas przeprowadzonych kontroli zwracano szczególną uwagę na stan sanitarny obiektów, stan techniczny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, warunki sprzedaży i produkcji, higienę i stan zdrowia zatrudnionego personelu, prawidłowość prowadzonych procesów produkcyjnych, jakość wprowadzanych do obrotu i do produkcji środków spożywczych (ich terminy trwałości, warunki przechowywania, pochodzenie).

Sprawdzano również stosowanie przepisów dotyczących informowania klientów o wykazie składników, w tym składników mogących powodować alergię.

W stołówkach szkolnych i przedszkolnych przeprowadzano skrócone oceny żywienia na podstawie przedstawionych jadłospisów dekadowych.

W roku sprawozdawczym skierowano 4 wnioski o ukaranie do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Pierwszy przypadek dotyczył prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu. ŁPWIS zwrócił wniosek. Sprawę przekazano do PPIS w Żyrardowie celem wykorzystania służbowego. Drugi wniosek dotyczył rozpoczęcia prowadzenia działalności w zupełnie innym, nowym obiekcie budowlanym bez zatwierdzenia zakładu oraz bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów. ŁPWIS wymierzył karę pieniężną w wysokości 2 500 zł. Trzeci wniosek dotyczył prowadzenia działalności bez uzyskania zaświadczenia o wpisie do rejestru, bez złożenia wniosku oraz sprzedaży środków spożywczych bez oznakowania. ŁPWIS wymierzył karę pieniężną na łączną kwotę 2 500 zł. Ostatni wniosek o ukaranie dotyczył prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów oraz wbrew decyzji o odmowie zatwierdzenia zakładu. ŁPWIS wymierzył karę pieniężną na kwotę łączną 6 000 zł.

Podczas przeprowadzanych kontroli w obiektach, w których stwierdzono nieprawidłowości ukarano osoby upoważnione mandatami karnymi. Nałożono 42 mandaty karne na łączną sumę 14000 zł. Karanie mandatowe zastosowano w przypadku: przeterminowanych artykułów spożywczych znajdujących się w obrocie, wprowadzania do obrotu środków spożywczych niespełniających wymagań, braku czystości bieżącej, braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, braku dokumentacji,

niezachowania identyfikacji dostawców surowców, braku segregacji w urządzeniach chłodniczych, przechowywania żywności w miejscach narażonych na zanieczyszczenia, zachowania niewłaściwej temperatury przechowywania produktów nietrwałych mikrobiologicznie, braku odzieży ochronnej, niezachowania należytego stanu sanitarnego w miejscu przechowywania odpadów. W obiektach, gdzie stwierdzono naruszenia przepisów żywnościowych przeprowadzono ponownie kontrole, podczas których stwierdzono zlikwidowanie nieprawidłowości będących powodem zastosowania wcześniej sankcji karnych.

W roku 2024 stwierdzono w wielu przypadkach poprawę stanu sanitarnego obiektów. Wielu przedsiębiorców przystosowuje swoje obiekty do optymalnych warunków sprzedaży i produkcji poprzez prowadzenie remontów związanych z odnowieniem i modernizacją pomieszczeń, zakupem dodatkowych urządzeń, wymianą zniszczonego sprzętu, a także prowadzeniem badań sanitarnych oraz badań potwierdzających bezpieczeństwo produkowanych wyrobów.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych pracownicy PSSE w Łowiczu oprócz kontroli, prowadzą także działalność oświatową informując o zanieczyszczeniach mogących wystąpić w żywności, o zagrożeniach dla zdrowia ludzi, aktualnych wymaganiach sanitarnych, dobrych praktykach produkcyjnych i higienicznych przez co zwiększa się świadomość przedsiębiorców z zakresu bezpieczeństwa żywności.

AKCJE KONTROLNE

Oprócz rutynowych kontroli wynikających z planu rocznego Sekcja Bezpieczeństwa Żywności prowadziła wiele dodatkowych, raportowanych, szeroko zakrojonych akcji specjalnych.

Prowadzono wzmożony nadzór nad suplementami diety, żywnością wzbogaconą i specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Kontrolowano obiekty prowadzące sprzedaż tych środków, podczas których sprawdzano prawidłowość oznakowania, sposób przechowywania, terminy minimalnej trwałości. Śledzono również strony internetowych sklepów i oceniano oznakowanie tych środków oraz spełnienie obowiązku rejestracji produktów w Głównym Inspektoracie Sanitarnym. Łącznie oceniono 60 suplementów diety, będących w sprzedaży internetowej i stacjonarnej, w tym suplementy diety, które zostały pobrane do badań laboratoryjnych.

Sekcja Bezpieczeństwa Żywności kontrolowała również wypoczynek dzieci i młodzieży. Podczas kontroli półkolonii organizowanych w okolicznych obiektach sprawdzano stan sanitarny, jakość produktów spożywczych oferowanym dzieciom i młodzieży, prawidłowość przygotowania jadłospisów. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) prowadzono nadzór nad sprzedażą, źródłami pozyskania mięsa wieprzowego i dziczyzny oraz produktów z nich otrzymywanych, a także zagospodarowaniem odpadów pochodzenia zwierzęcego. Podczas kontroli obiektów oferujących do sprzedaży mięso wieprzowe sprawdzano również źródła ich pochodzenia oraz dokumentację umożliwiającą identyfikację producenta i potwierdzającą ich właściwą jakość zdrowotną. Kontrolowano m.in. zakłady żywienia zbiorowego, kioski, sklepy. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W obiektach prowadzących żywienie dzieci i młodzieży sprawdzano przestrzeganie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Podczas kontroli sprawdzano, czy ilości cukru, sodu i tłuszczu nie przekraczają określonych limitów, czy posiłki zawierają produkty z różnych grup środków spożywczych: produkty zbożowe lub ziemniaki, warzywa lub owoce, mleko lub produkty mleczne, mięso, ryby, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych i inne nasiona oraz tłuszcze. Oceniano również, czy potrawy sporządzane były z naturalnych składników, a w przypadku użycia koncentratów spożywczych, wyłącznie z koncentratów z naturalnych składników. Kontrolowano czy nie przekraczano dwóch porcji potraw smażonych w tygodniu, czy do smażenia używano olejów roślinnych, czy każdego dnia było podawane mleko lub produkty mleczne, mięso, jajka, orzechy, nasiona roślin strączkowych warzywa lub owoce, produkty zbożowe. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

DZIAŁANIA W RAMACH SYSTEMU RASFF I RAPEX

RASFF to system wczesnego ostrzegania o bezpośrednim lub pośrednim niebezpieczeństwie grożącym zdrowiu ludzkiemu, pochodzącym z żywności. Działa jako sieć w całej UE. Umożliwia on członkowi sieci powiadomienie Komisji Europejskiej i przekazanie informacji o niebezpiecznej żywności, paszach, materiałach do kontaktu z żywnością organom bezpośredniej urzędowej kontroli i działania celem wycofania niebezpiecznych produktów

z rynku. Powiadomienia zgłaszane do RASFF dzielą się na powiadomienia o niezgodności, powiadomienia alarmowe, powiadomienia informacyjne, powiadomienia informacyjne w celu podjęcia działań, powiadomienia informacyjne w celu zwrócenia uwagi, powiadomienia news, powiadomienia o odrzuceniu na granicy, powiadomienia o fałszowaniu.

W ramach systemu RASFF w roku 2024 zarejestrowano 24 powiadomienia, wydano 2 zgłoszenia własne, które dotyczyły:

- dot. przekroczenia NDP pozostałości tiaklopyrydu w produkcie pn. Bób, odmiana: Bizon, produkcja krajowa RASFF WŁASNY,
- dot. stwierdzenia obecności glutenu w gotowym daniu sprzedawanym jako „bezglutenowy”, RASFF WŁASNY,
- dot. stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnego poziomu barwnika E110 w produkcie pn. Nerds Candy rainbow – Mini cukárske dražé, kraj pochodzenia Stany Zjednoczone,
- dot. obecności Salmonella Enteritidis w tuskach drobiowych zakład SuperDrob S.A., 05-480 Karczew, ul. Armii Krajowej 80,
- dot. wykrycia bakterii Salmonella serotyp Havana i sterotyp Mbandaka w chałwie sezamowej,
- dot. stwierdzenia przekroczenia NDP alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. Kmin rzymski mielony PRYMAT ǎ 15 g, wyprodukowany przez firmę Prymat Sp. z o. o., ul. Chlebowa 14, 44-337 Jastrzębie Zdrój,
- dot. stwierdzenia obecności bakterii Salmonella Typhimurium w mięsie z indyka w 1 na 5 próbek, pochodzącym z Zakładu Drobiarskiego” Linodrób” Kwiatkowscy Sp. J., Linowo 65 A, 86-341 Wiecie nad Osą,
- dot. wykrycia ciała obcego (fragmentu folii) w sprawie skargi konsumenckiej w produkcie pn. Konfitura extra z truskawek o obniżonej zawartości cukrów 240 g, wyprodukowanym przez ZPOW Agros Nowa Sp. z o.o. Sp. k., ul. Gen. Władysława Sikorskiego, 5, 99-400 Łowicz,
- dot. niewłaściwego oznakowania i kwalifikacji przedmiotowej produktu w postaci syropu pn. Suplement diety o smaku malinowym z witaminami C i D marki Łowicz, wyprodukowanego przez ZPOW Agros Nowa Sp. z o.o., Sp. k., ul. Gen. Władysława Sikorskiego 5, 99-400 Łowicz,
- dot. przekroczenia NDP aflatoksyny B1 oraz sumy aflatoksyn B1, B2, G1, G2, w produkcie pn. Mąka migdałowa, kraj pochodzenia Hiszpania,

- dot. stwierdzenia przekroczenia maksymalnego poziomu fosforanów dodanych w przeliczeniu na mg P₂O₅ kg w produkcie pn. Krewetki obrane z maślano-cytrynowym sosem chili, głęboko mrożonym, kraj pochodzenia Indie,
- dot. wykrycia obecności Salmonella Enteritidis w 25 g produktu pn. Ćwiartka z kurczaka, producent podmiotu był PANDA-HURT 2 Sp. z o. o. Oddział Kutno, ul. Mickiewicza 35, 99-300 Kutno WNI 10024301,
- dot. nieautoryzowanej nowej żywności: grzybni Ganoderma lucidum w suplemencie diety pn. Reishi Mushroom, kraj pochodzenia Stany Zjednoczone,
- dot. stwierdzenia przekroczenia NDP sumy morfiny i 0,2 kodeiny w produkcie pn. Mak niebieski 200 g, kraj pochodzenia Czechy,
- dot. wykrycia obecności Salmonella Sinstorf w 25 g w 2 z 5 próbek pn. Bazylia suszona, kraj pochodzenia Egipt, dystrybucja z Novum,
- dot. stwierdzenia przez pracownika apteki szpitalnej obecności ciała obcego w produkcie pn. Suplement Białka do postępowania dietetycznego u niemowląt przedwcześnie urodzonych ze skrajnie małą masą ciała < 1000 g, BEBILON, producent Nutricia Polska Sp. z o. o., ul. Bobrowiecka 8, 00-728 Warszawa,
- dot. stwierdzenia przekroczenia NDP sumy 35 alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. Kmin rzymski mielony Prymat, producent Prymat Sp. z o. o., ul. Chlebowska 14, 44-337 Jastrzębie Zdrój,
- dot. stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu kadmu w produkcie pn. Płatki ryżowe błyskawiczne, KUPIEC 250 g, producent KUPIEC Sp. z o. o., Kupiecka 17, 62-513 Paprotnia, surowiec pochodzi z Włoch,
- dot. stwierdzenia przekroczenia NDP sumy 35 alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. Oregano, kraj pochodzenia Turcja,
- dot. wykrycia nieoznakowanego napromieniowania suplementu diety pn. Sawnson Full Spectrum Ashwagandha, kraj pochodzenia USA,
- dot. wystąpienia serotypu Salmonella Enteritidis w stadzie kur niosek, ferma drobiu w miejscowości Dymczewo Nowe,
- dot. stwierdzenia przekroczenia migracji specyficznej pierwszorzędowej aminy aromatycznej: 4,4'- diaminodifenylometanu w produkcie pn. Łopatki do patelni, kraj pochodzenia Niemcy,

- dot. stwierdzenia przekroczenia migracji specyficznej pierwszorzędowej aminy aromatycznej: 4,4'- diaminodifenylometanu ($0,004 \pm 0,001$ mg/kg) w produkcie pn. Łyżka cedzakowa, kraj pochodzenia Niemcy,
- dot. obecności fragmentu metalu w suplemencie diety pn. Propolis Forte, smak pomarańczowy, 30 tabletek, producent firma Famina Sp. z o. o., ul. Lipska 44, 30-721 Kraków,
- dot. wykrycia obecności *Listeria monocytogenes* w 5 z 5 próbek produktu pn. Śledź z porem a'1000 g i a'3000 g, wyprodukowany przez Zakład PERŁA S.C., 80-209 Chwaszczyno, Miszewko 18, WNI 22051807,
- dot. Półmisek ceramiczny Sinsay z motywem Renifera w kształcie gwiazdki, pokrytego warstwą folii z tworzywa sztucznego, z którego pod wpływem wodnego roztworu 4% kwasu octowego na powierzchni wszystkich wyrobów pojawiły się dodatkowe odwarstwienia folii, natomiast z powierzchni 2 wyrobów odkleiła się folia z tworzywa sztucznego, kraj pochodzenia Chiny.

W związku z otrzymanymi powiadomieniami przeprowadzono kontrole interwencyjne bezpośrednio w obiekcie, który został umieszczony na liście dystrybucyjnej, kontaktowano się telefonicznie lub drogą e-mail w celu poinformowania i uzyskania informacji. W zakresie systemu RAPEX nie odnotowano żadnych zgłoszeń.

KONTROLA GRANICZNA

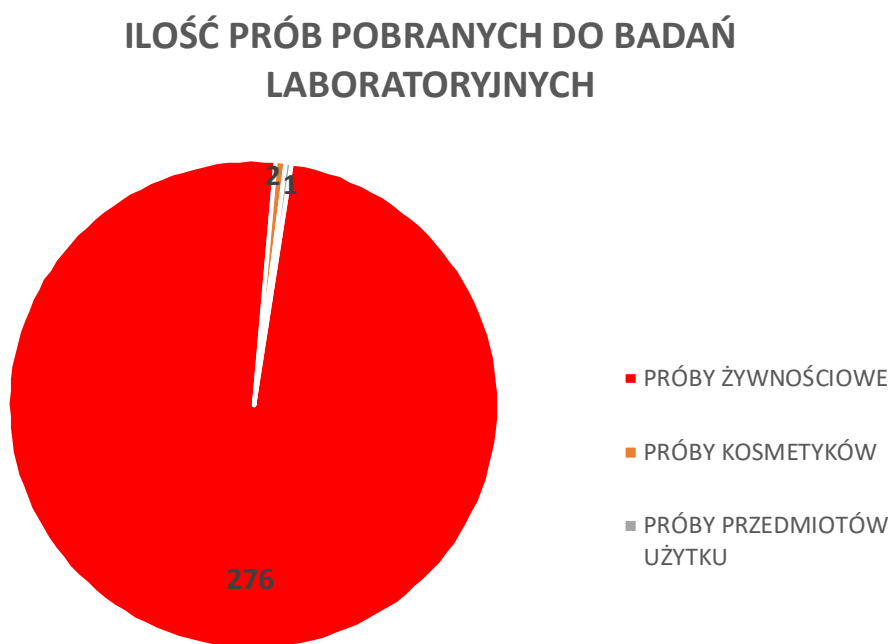
W 2024 r. do PSSE w Łowiczu wpłynęły 3 wnioski o dokonanie kontroli granicznej w związku z eksportem produktów przez zakład znajdujący się na terenie powiatu łowickiego. Przeprowadzono 3 kontrole, po których wydano świadectwa jakości dla produktów. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. W roku sprawozdawczym nie wpłynął żaden wniosek dot. importu żywności oraz materiałów do kontaktu z żywnością.

PRÓBY

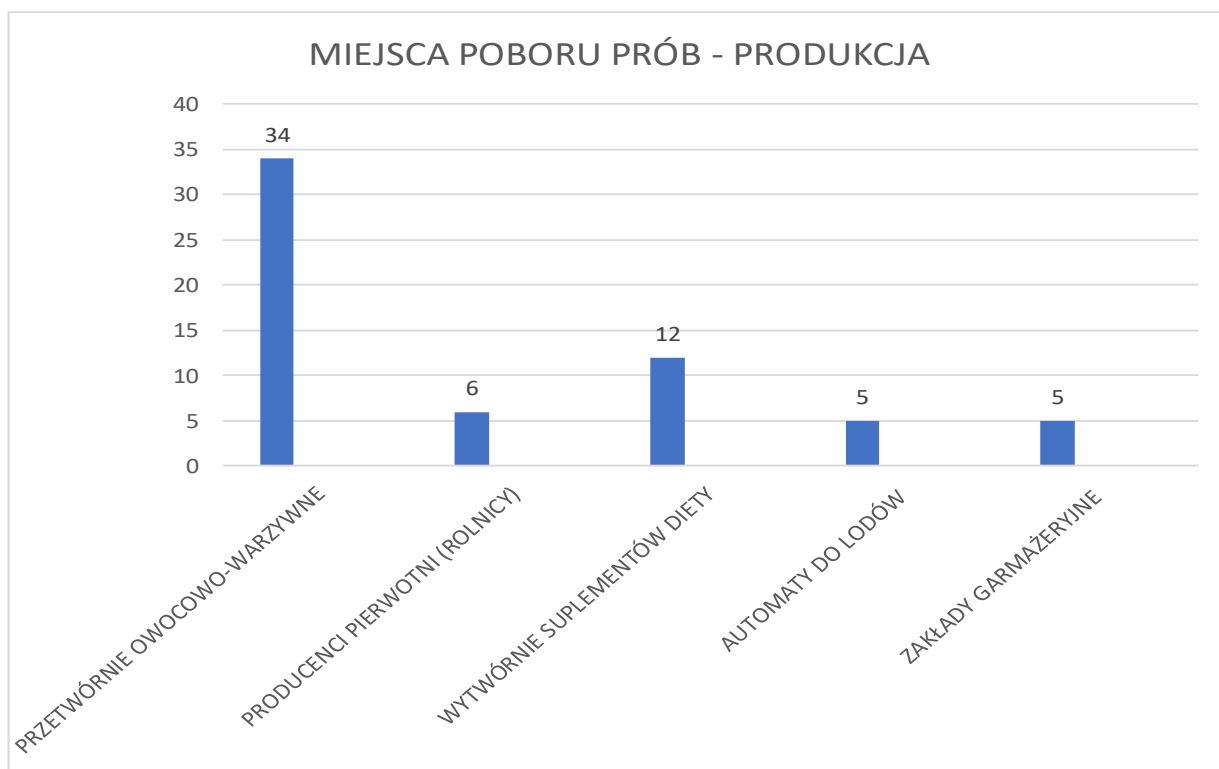
W roku 2024 pobierano do badań laboratoryjnych próbki środków spożywczych, produktów kosmetycznych oraz przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością

produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie powiatu łowickiego. Próby do badań pobierane były zgodnie z harmonogramem poboru prób na dany rok, ustalonym na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz interwencyjnie. Łącznie zbadano 279 prób. Ilość, rodzaj oraz miejsce poboru prób zobrazowano na poniższych wykresach.

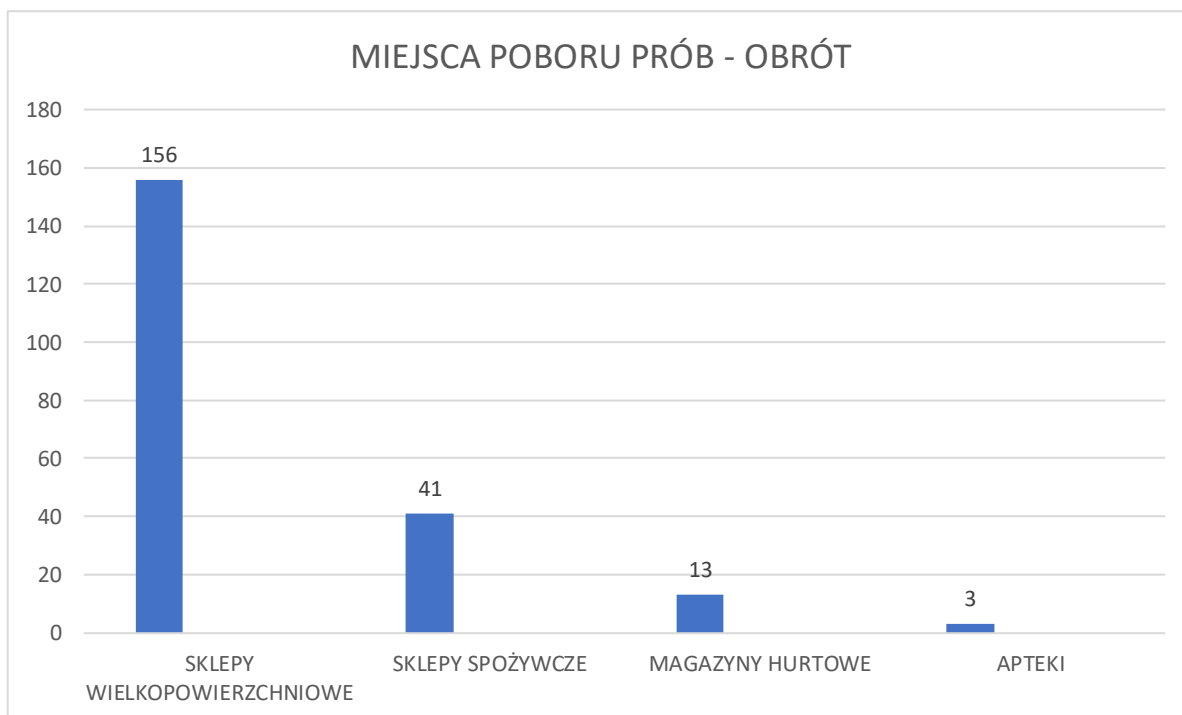
Rysunek nr 3. Ilość prób pobranych do badań laboratoryjnych

Rysunek nr 4. Miejsce poboru prób – produkcja żywności

Rysunek nr 5. Miejsce poboru prób - obrót

Do badań laboratoryjnych pobrano 2 próby przedmiotów kosmetycznych: Krem nawilżający pod oczy Miya oraz Familijny Szampon z naturalnymi ekstraktami czarna rzepa. Pobrano również 1 próbę przedmiotów do kontaktu z żywnością - zestaw kieliszków w kierunku migracji ołowiu i kadmu z obszaru obrzeża i wnętrza wyrobu w miejscach obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Prób nie kwestionowano.

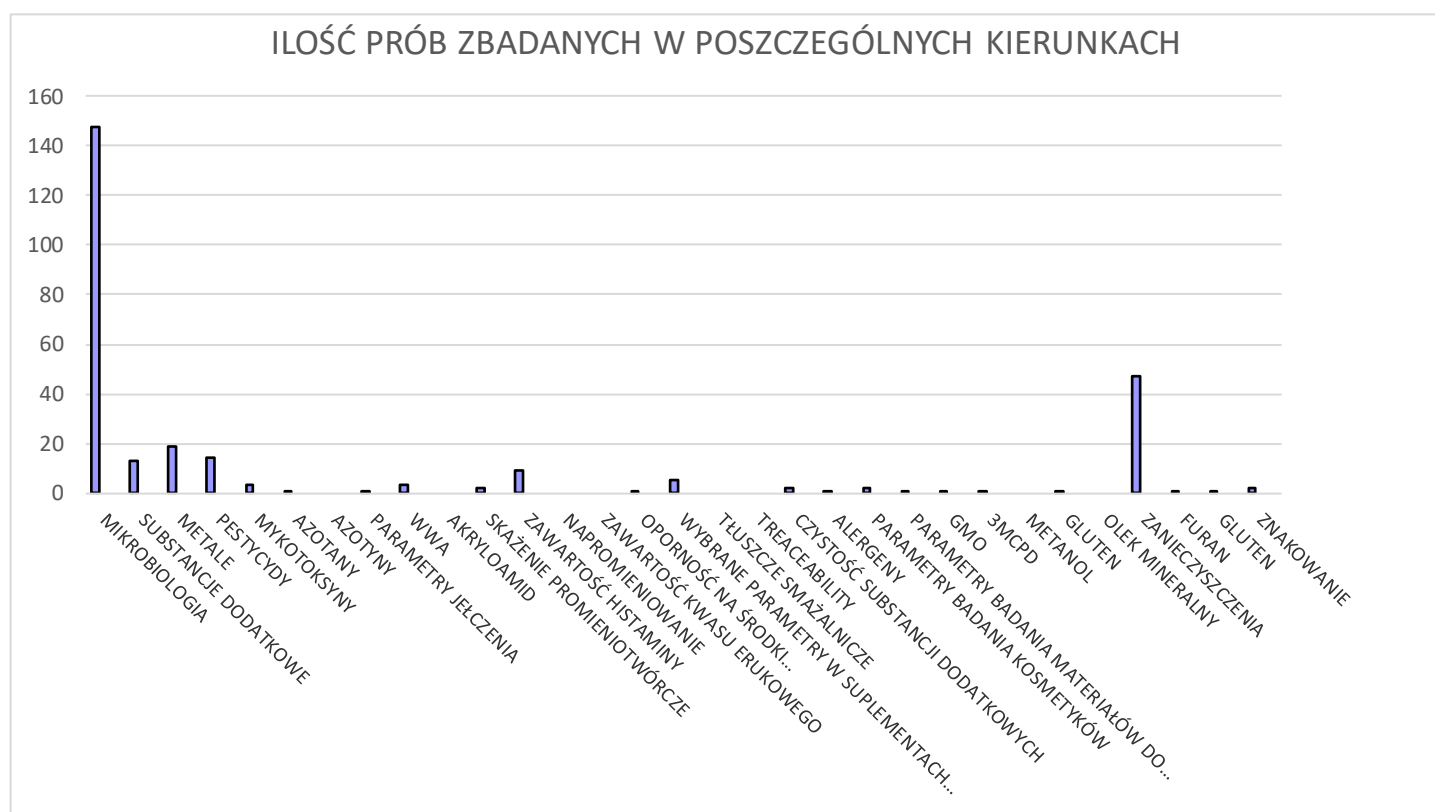
Pobierane próby żywności, kosmetyków i przedmiotów do kontaktu z żywnością badane były w kierunkach:

- mikrobiologia (*Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*)
- zawartość substancji dodatkowych (obecność substancji konserwujących, barwników syntetycznych)
- pozostałości pestycydów
- zawartość metali szkodliwych dla zdrowia (ołów, kadm, rtęć, arsen, cyna, nikiel)
- zawartość azotanów
- zawartość WWA (benzo(a)piren, benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, chryzen)
- zawartość witamin i substancji odżywczych w suplementach diety i żywności wzbogaconej
- zawartość mykotoksyn (Ochratoksyna A, Aflatoksyna B1, Aflatoksyna B2, Aflatoksyna G1, Aflatoksyna G2, Patulina, DON Alkaloidy sporyszu)
- 3-MCPD
- oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych
- zawartość histaminy
- skażenia promieniotwórcze
- parametry jełczenia
- zawartość furanu
- zawartość glutenu
- wykrywanie alergenów (orzechy ziemne)
- zawartość białka
- GMO
- parametry czystości substancji dodatkowych
- traceability
- obecność zanieczyszczeń biologicznych
- obecność zanieczyszczeń fizycznych
- organoleptyka

- oznakowanie
- oznaczanie formaldehydu, badania mikrobiologiczne oraz oznaczanie konserwantów w kosmetykach
- migracja ołowiu i kadmu oraz organoleptyka w materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Część prób badano organoleptycznie oraz oceniono pod względem prawidłowości znakowania. Ilość prób zbadanych w poszczególnych kierunkach zilustrowano na poniższych wykresach.

Rysunek nr 6. Ilość prób zbadanych w poszczególnych kierunkach

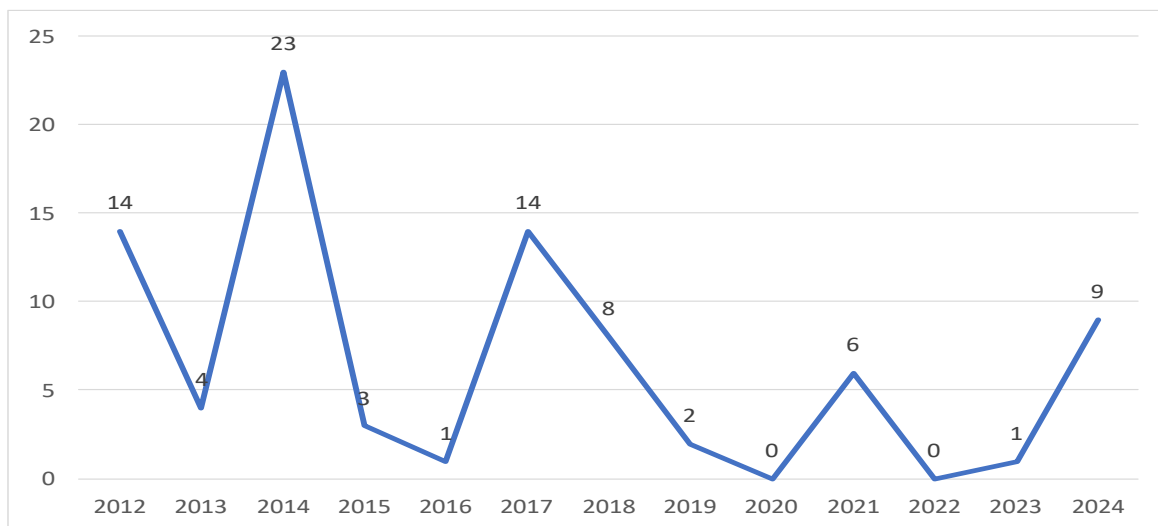
Badania przeprowadzane były w akredytowanych jednostkach laboratoryjnych należących do struktury laboratoriów województwa łódzkiego oraz w laboratoriach innych województw:

- WSSE Łódź (pestycydy, metale, skażenia promieniotwórcze, czystość substancji dodatkowych, skażenia promieniotwórcze, WWA),
- PSSE Skierniewice (mikrobiologia, substancje dodatkowe, parametry jełczenia, zanieczyszczenia fizyczne, zanieczyszczenia biologiczne),
- PSSE Piotrków Trybunalski (azotany),
- PSSE Łowicz (znakowanie),
- ZMPIW-PIB Puławy (oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych),
- WSSE Olsztyn (3-MCPD),
- WSSE Rzeszów (pestycydy),
- WSSE Bydgoszcz (furan, pestycydy, zawartość białka),
- WSSE Warszawa (pestycydy, zawartość histaminy, znakowanie),
- WSSE Opole (pestycydy),
- WSSE Kraków (wybrane parametry suplementów diety),
- WSSE Białystok (GMO),
- WSSE Lublin (mykotoksyny, alergen),
- WSSE Wrocław (pestycydy),
- WSSE Szczecin (gluten),
- Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach (pestycydy),
- PZH Warszawa (mykotoksyny).

Kwestionowano łącznie 9 prób: 5 prób ze względu na przekroczenie liczby Enterobacteriaceae w lodach z automatu, 1 próbę ze względu na przekroczenie NDP tiakloprydu w bobie, 2 próby ze względu na obecność niezadeklarowanego na etykiecie kwasu sorbowego w suplementach

diety, 1 próbę ze względu na przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu zawartości glutenu w produkcie pn. Marchewkowe pancakes.

Rysunek nr 7. Ilość prób kwestionowanych w latach 2012-2024

ZATRUCIA POKARMOWE

W 2024 roku do Sekcji Bezpieczeństwa Żywności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łowiczu nie wpłynęło żadne zgłoszenie o podejrzeniu zatrucia pokarmowego.

SKARGI I INTERWENCJE

W 2024 roku zarejestrowano 37 interwencji, 36 rozpatrzono, 1 przekazano do weterynarii.

Interwencje dotyczyły:

- Nielegalny ubój świń i dzików - przekazano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łowiczu,
- Podejrzenie niezachowania ładu i czystości w kuchni; niewłaściwe przechowywanie herbaty z cytryną, nieatrakcyjna i nieakceptowana przez dzieci forma podawania posiłków; skarga niezasadna,

- Obecność owadów w kuchni, niewłaściwe pakowanie i przechowywanie suchego prowiantu, zepsute surówki i marmolady w Zakładzie Karnym; skarga niezasadna,
- Niewłaściwa jakość mięsa w opakowaniu vacuum, mięso z oznakami zepsucia, niewłaściwy zapach; skarga niezasadna,
- Sprzedaż wyrobów garmazeryjnych, galarety, jaj, przechowywanie wyrobów poza urządzeniem chłodniczym bez zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem; skarga niezasadna,
- Zła jakość ptysiów nadziewanych kremem (skisnięte i nie nadające się do spożycia); skarga zasadna,
- Niewłaściwy stan sanitarny, zagrzybiane ściany pomieszczeń produkcyjnych; skarga niezasadna,
- Sprzedaż wyrobów cukierniczych nieopakowanych typu pączki, ciastka, bułki słodkie przy kasach i w przejściu do kasy; skarga zasadna,
- Niewłaściwa jakość fileta z piersi kurczaka, mięso z oznakami zepsucia, niewłaściwy zapach; skarga niezasadna,
- Złe samopoczucie po spożyciu dania kebab; skarga częściowo zasadna,
- Niewłaściwe warunki przewozu posiłków, brak orzeczenia lekarskiego kierowcy, niewłaściwej temperatury posiłków; skarga częściowo zasadna,
- Niewłaściwy stan sanitarny naczyń, niewłaściwy sposób żywienia; skarga częściowo zasadna,
- Niewłaściwa higiena personelu; skarga niezasadna,
- Przeterminowane środki spożywcze tj. mleko dla dzieci Nestle NAN Optipro Plus 4; skarga zasadna,
- Złe samopoczucie klienta po zjedzeniu hot-doga; skarga niezasadna,
- Złe samopoczucie osób po spożyciu pizzy; skarga częściowo zasadna,
- Znalezienie odłamka wykałaczkii w suszonych pomidorach, który wbił się w podniebienie; skarga niezasadna,
- Obecność robaków w kaszy; skarga częściowo zasadna,
- Po zakupie w restauracji zestawu obiadowego, w zupie ogórkowej stwierdzono wiórki buraka tartego oraz zabarwione na różowo ziemniaki, w ocenie klienta surowce pochodziły z niedojedzonej porcji obiadowej innego klienta; skarga niezasadna,
- Niewłaściwe przechowywanie lodów w urządzeniach chłodniczych; skarga niezasadna,

- Działalność polegająca na przygotowywaniu posiłków dla uczestników warsztatów bez zatwierdzenia; skarga niezasadna,
- Złe samopoczucie po spożyciu sernika zakupionego na stoisku oraz niewłaściwego przechowywania produktów spożywczych oferowanych do sprzedaży; skarga zasadna,
- Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego obiektu, niewłaściwe przechowywanie nabiału, mięsa oraz obecność szkodników; skarga częściowo zasadna,
- Nieprawidłowości w organizacji imprezy plenerowej; skarga niezasadna,
- Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego obiektu, niewłaściwego przechowywania środków spożywczych; skarga niezasadna,
- Wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości; skarga niezasadna,
- Interwencja klienta przekazana przez brytyjską agencję Food Standards Agency (FSA) dot. zarzutu zafałszowania i wprowadzania w błąd konsumenta w związku z obecnością syropu glukozowo-fruktozowego w produkcie pn. Łowicz Syrup with Raspberry Flavour Drink 400 ml; skarga niezasadna,
- Obecność szkodnika w dżemie; skarga niezasadna,
- Niezachowanie stanu sanitarno-higienicznego zakładu, panujący nieporządek, zbędne przedmioty, przeterminowane produkty; skarga niezasadna,
- Niezachowanie stanu sanitarno-higienicznego zakładu; skarga częściowo zasadna,
- Obecność szkodników w ryżu oraz kaszy bulgur; skarga niezasadna,
- Nieświeże mięso w daniu oraz brak higieny podczas obsługi klientów; skarga niezasadna,
- Zakup zapleśniałego ciasta – nie udało przeprowadzić się kontroli,
- Uwagi dot. całej działalności pizzerii; skarga częściowo zasadna,
- Niewłaściwe warunki sprzedaży na stoiskach sprzedających ryby na targowisku; skarga zasadna,
- Niewłaściwa jakość potraw serwowanych seniorom; skarga częściowo zasadna,
- Obecność żywych larw owadów w zakupionej czekoladzie; skarga niezasadna.

Konsumenci najczęściej składali skargi na następujące grupy obiektów:

- markety, sklepy spożywcze, kioski,
- zakłady żywienia zbiorowego otwartego,
- zakłady produkcyjne.

W czasie kontroli sanitarnych przeprowadzonych w związku ze złożonymi interwencjami oraz kontrolami sprawdzającymi z nich wynikającymi w 11 przypadkach zastosowano karanie mandatowe na łączną kwotę 6200 złotych. Ponadto wydawano 1 decyzję administracyjną nakazującą zaprzestanie działalności do chwili uzyskania zatwierdzenia zakładu i usunięcia nieprawidłowości, skierowano 2 wnioski do ŁPWIS o nałożenie kary pieniężnej z powodu działania niezgodnie z decyzją oraz działania bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis i wbrew decyzji o odmowie, nałożono tytuł wykonawczy stosowany w egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnych oraz postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia na kwotę 10000 zł. Ponadto w 1 przypadku wydano decyzję na uchybienia sanitarno – techniczne oraz w 2 przypadkach wydano zalecenia dotyczące poprawy sposobu żywienia. Osobom skarżącym, które podały nazwisko i adres zamieszkania, adres emaila lub numer telefonu udzielono odpowiedzi na skargi.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLUJĄCYMI

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w miarę potrzeb ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Inspekcją Handlową.

W 2024 r. współpraca z Inspekcją Weterynaryjną opierała się na Porozumieniu Ramowym między inspekcjami. Pracownicy podczas kontroli przeprowadzanych w sklepach spożywczych i kioskach na targowisku miejskim wprowadzających do obrotu mięso i produkty pochodzenia zwierzęcego zwracali szczególnie uwagę na źródło i legalność pochodzenia mięsa, dokumentację dostaw potwierdzającą jakość i umożliwiającą identyfikację, warunki przechowywania i ekspozycji, znakowanie oraz higienę sprzedaży. Nie było konieczności przekazywania informacji o nieprawidłowościach w postępowaniu z odpadami, ponieważ kontrole, które przeprowadzono w 2024 roku w zakładach żywienia zbiorowego nie wykazały nieprawidłowości. Odpady kuchenne nie trafiały do łańcucha pokarmowego zwierząt. Sklepy wielkopowierzchniowe, duże sklepy samoobsługowe, hurtownie, zakłady żywienia zbiorowego oraz zakłady produkcyjne mają podpisane umowy z profesjonalnymi zakładami utylizacyjnymi. Nie odnotowano zgłoszeń o przypadkach zatruc pokarmowych po spożyciu produktów pochodzenia zwierzęcego. Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono przypadków fałszowania świadectw, atestów lub innych dokumentów. W 2024 r. przekazano do Inspekcji Weterynaryjnej 2 skargi w celu podjęcia działań zgodnie z kompetencjami.

W 2024 r. nie przeprowadzono wspólnych kontroli z Inspekcją Weterynaryjną. Nie zachodziła konieczność współpracy w ramach systemu RASFF. Nie przeprowadzano wspólnych szkoleń. Uaktualniano listy obiektów nadzorowanych przez obie Inspekcje.

W 2024 roku w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono 3 kontrole wspólnie z przedstawicielem PIORiN. Podczas kontroli pobrano do badań 1 próbę pomidorów w kierunku pozostałości pestycydów, 1 próbę bobu w kierunku pozostałości pestycydów i 1 w kierunku obecności metali szkodliwych dla zdrowia oraz 1 próbę truskawek w kierunku obecności metali szkodliwych dla zdrowia. Próby nie były kwestionowane.

Podczas wspólnej kontroli z pracownikami Inspekcji Ochrony Środowiska do badań laboratoryjnych pobrano 6 prób (2 próby truskawek, 2 próby bobu, 1 próba borówki amerykańskiej, 1 próba brzoskwiń, 1 próba jabłek) do badania w kierunku pozostałości pestycydów lub metali szkodliwych dla zdrowia. Kwestionowano 1 próbę ze względu na przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów – flonikamid w próbce środka spożywczego pn. bób odmiana Bizon.

W 2024 roku nie zachodziła konieczność współpracy z Inspekcją Handlową. Nie podejmowano również współpracy z mediami.

NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ I KOSMETYKAMI

W 2024 r. zewidencjonowane były 2 wytwórnie i 15 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w tym 1 hurtownia i 14 sklepów). Skontrolowano 6 obiektów obrotu, według arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 3 obiekty. Przeprowadzono łącznie 8 kontroli, w tym 4 kontrole interwencyjne. Kontrole interwencyjne przeprowadzono w związku z powiadomieniami w ramach systemu RASFF.

W roku sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbę, tj. zestaw kieliszków w kierunku migracji ołowiu i kadmu z obszaru obrzeża i wnętrza wyrobu. Próby nie kwestionowano.

Na terenie działania PSSE w Łowiczu znajdują się 2 zakłady produkujące produkty kosmetyczne. Jeden produkuje chusteczki nawilżane i papier nawilżany. Drugi zakład zajmuje się produkcją płynu do płukania jamy ustnej. Pomieszczenia oraz wyposażenie zakładów spełniają wymagania zawarte w przepisach sanitarnych i budowlanych obowiązujących dla

tego typu działalności. W roku sprawozdawczym nie przeprowadzano kontroli w w/w zakładach.

W roku sprawozdawczym funkcjonowały 2 hurtownie i 4 sklepy ze sprzedażą kosmetyków. Pobrano 2 próby kosmetyków do badań laboratoryjnych w obiektach obrotu kosmetykami: Krem nawilżający pod oczy Miya oraz Familijny Szampon z naturalnymi ekstraktami czarna rzepa. Prób nie kwestionowano.

SEKCJA HIGIENY ŚRODOWISKA

HIGIENA KOMUNALNA

Sekcja Higieny Środowiska w zakresie Higieny Komunalnej (SHŚ/HK) Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łowiczu jest komórką zajmującą się tematyką odpowiednich warunków zdrowotnych środowisk, w których przebywa człowiek. Nadzór sanitarny w tym zakresie ma na celu zapewnienie oraz poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych przestrzeni publicznych, co umożliwiając systematyczne kontrole przestrzegania wymagań sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej, obiektach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, podmiotach działalności leczniczej oraz w transporcie zbiorowym.

W ramach realizacji planu zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łowiczu w 2024 r. w działalności SHŚ/HK skontrolowano 236 obiektów, łącznie przeprowadzając 260 kontroli sanitarnych. Dodatkowo wspólnie z działem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzono 13 kontroli odbiorowych obiektów. Strukturę skontrolowanych obiektów oraz ich ilość w 2024 r. przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 4. Obiekty poddane kontroli sanitarnej w 2024 r. przez SHŚ/HK

Grupa obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych
Ustępy publiczne	3
Pływalnia	1
Obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	11
Zakłady fryzjerskie	34
Zakłady kosmetyczne	24
Zakłady odnowy biologicznej	5
Inne zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu	3
Placówki zapewniające całodobową opiekę	3
Noclegownie i domy dla bezdomnych	2
Dworzec PKP	1

Środki transportu publicznego	10
Cmentarze	11
Domy przedpogrzebowe	3
Samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich	5
Stacje paliw	10
Inne obiekty	21
Podmioty wykonujące działalność leczniczą	41
Wodociągi	48
Ogółem skontrolowano	236

Nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Jednym z wiodących zadań Higieny Komunalnej jest nadzorowanie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Niewystarczająca ochrona zasobów wodnych, nieskuteczne lub mało skuteczne procesy uzdatniania wody oraz konserwacji urządzeń

wodnych narażają konsumentów wody na ryzyko spożywania niewłaściwej jakości wody, co może w konsekwencji wpływać na występowanie chorób przewodu pokarmowego i innych chorób zakaźnych przenoszonych drogą wodną.

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, nie ma agresywnych właściwości korozyjnych oraz spełnia określone wymagania mikrobiologiczne i chemiczne.

Bieżący nadzór sanitarny nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę prowadzony przez inspekcję sanitarną polega na kontrolowaniu oraz egzekwowaniu właściwego składu organoleptycznego, bakteriologicznego, fizykochemicznego, promieniotwórczego wody, a także właściwego stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych i urządzeń uzdatniających wodę. Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia prowadzony był w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Na terenie powiatu łowickiego ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzysta 73 370 mieszkańców. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 1135 km. We wszystkich gminach powiatu oraz w mieście Łowiczu woda czerpana jest z ujęć podziemnych z 5 poziomów wodonośnych: czwartorzędowego, trzeciorzędowego, jurajskiego, dolnokredowego, neogeńskiego.

Liczba ujęć wód podziemnych na terenie nadzorowanego powiatu, na których oparte są sieci wodociągowe, wynosi 92. Woda surowa ujmowana na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia wymaga uzdatniania we wszystkich ujęciach. Wszystkie stacje uzdatniania wody z terenu powiatu posiadają urządzenia uzdatniające – filtry. W wodociągu miejskim w Łowiczu oraz w wodociągach Zawady, Dąbkowice Górne, Mysłaków, Nieborów, Bobrowniki, Bełchów, Sypień, Chrusle, Retki, Skowroda, wodociąg lokalny Muzeum Park Nieborów, wodociąg lokalny Agros Nova Sp. z o.o., wodociąg lokalny Biogazowni w Piaskach Bankowych dodatkowo uzdatnianie wody przeprowadza się przy użyciu sterylizatora wody – lamp UV.

PSSE w Łowiczu objęła nadzorem łącznie 39 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 9 innych podmiotów, które produkują wodę przeznaczoną do spożycia.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia są to sieci wodociągowe administrowane przez gminy powiatu łowickiego. W skład 9 innych podmiotów produkujących wodę wchodzi: wodociągi zakładowe OSM Łowicz (w tym dwie Stacje Niskiego Schładzania Mleka – w Reczycach i w Bąkowie Górnym), Firmy Bracia Urbanek, wodociąg Agros Nova oraz wodociągi lokalne Muzeum w Nieborowie i Arkadii i ZOZ w Łowiczu (wodociąg Szpitala w Łowiczu oraz Oddziału Fizjoterapii i Rehabilitacji w Rulicach) oraz nowopowstałe w 2024 r. ujęcie i sieć wodociągowa Biogazowni w Piaskach Bankowych.

W 2024 r. zasilanie sieci wodociągowej Stary Waliszew, z uwagi na brak możliwości ujmowania wody z dotychczas eksploatowanej studni, zostało przełączone na ujęcie wody w Oszkowicach.

Wśród sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę z uwagi na wielkość produkowanej wody można wyróżnić 8 wodociągów o produkcji do 100 m³/d, 30 wodociągów o produkcji od 101 do 1000 m³/d i 1 wodociąg o produkcji od 1001 do 10.000 m³/d.

Wśród innych wodociągów klasyfikujemy 6 wodociągów o produkcji do 100 m³/d, 1 wodociąg o produkcji od 101 do 1000 m³/d i 2 wodociągi o produkcji od 1001 do 10.000

m³/d. Strukturę wodociągów z uwagi na wielkość produkcji przedstawiono na wykresie poniżej.

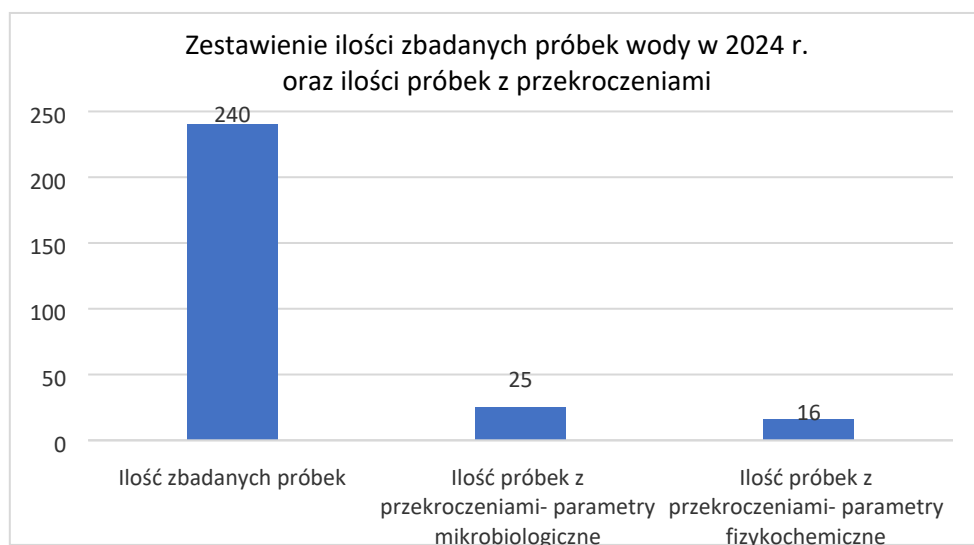
Rys. 8 Struktura wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ze względu na wielkość produkcji wody

Za jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, która jest dostarczana do odbiorców, odpowiedzialni są jej producenci. Obowiązujące przepisy obligują ich do przeprowadzania badań jakości wody w ramach realizacji kontroli wewnętrznej. Na terenie powiatu łowickiego wszyscy producenci wody wywiązują się z tego obowiązku (nie licząc sytuacji awaryjnych i wymuszonych nagłymi okolicznościami). Corocznie sporządzają harmonogram poboru próbek, który jest zatwierdzany a jego wykonanie jest weryfikowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łowiczu.

Na podstawie uzyskiwanych wyników badań wody wydawane są oceny jakości wody stwierdzające jej przydatność, brak przydatności lub warunkową przydatność do spożycia. Przed wydaniem ocen pobierane są próbki do badań laboratoryjnych w miejscach wyznaczonych jako stałe punkty kontrolne tj. punkty zgodności. Badania przeprowadzają laboratoria akredytowane i zatwierdzone przez właściwych terenowo inspektorów sanitarnych. Częstotliwość, zakres oraz badania poszczególnych parametrów są zgodne jest z zapisami obowiązującego rozporządzenia.

W PSSE w Łowiczu w 2024 r. do badań laboratoryjnych pobrano w ramach nadzoru 240 próbek wody przeznaczonej do spożycia, 16 próbek wody ciepłej oraz 7 próbek wody z pływalni miejskiej, wykonano 707 oznaczeń mikrobiologicznych i 3216 oznaczeń fizykochemicznych.

Na wykresie poniżej przedstawiono strukturę ilości pobranych i zbadanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łowiczu próbek wody w 2024 r. do ilości próbek w których stwierdzono przekroczenia, uwzględniając podział na parametry mikrobiologiczne i fizykochemiczne.

Rys. 9 Zestawienie ilości próbek zbadanych w 2024 r. oraz ilości próbek z przekroczeniami

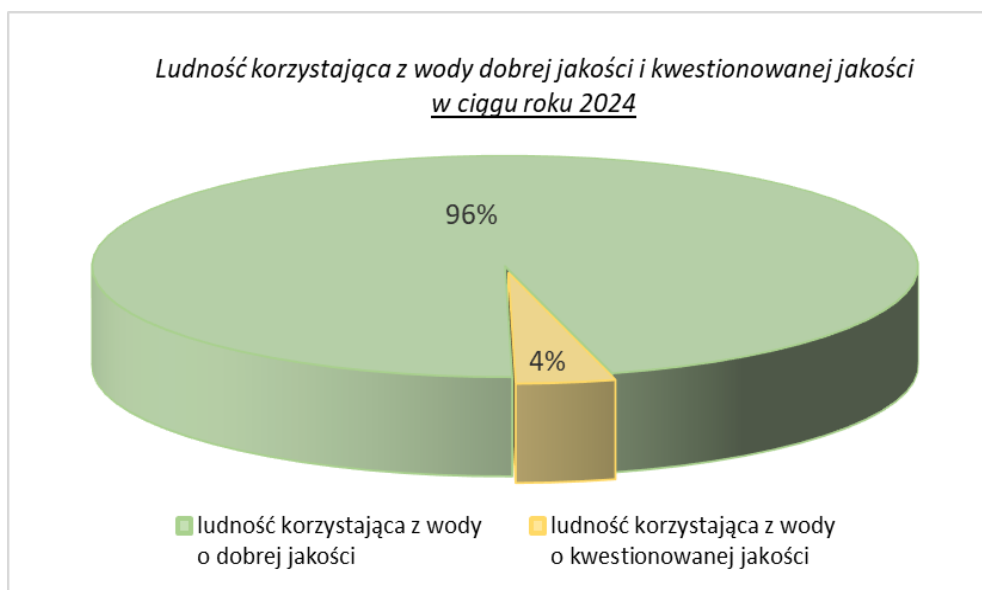
Biorąc pod uwagę stwierdzone nieprawidłowości w 2024 r. wydano 2 decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia, 4 decyzje o braku przydatności wody do spożycia oraz 1 decyzję przedłużającą termin wykonania nakazów. Wydano również 171 ocen stwierdzających przydatność wody do spożycia.

W 2024 r. jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi została zakwestionowana w 4 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w 1 wodociągu zakładowym oraz 1 wodociągu lokalnym. W stosunku do tych wodociągów prowadzono postępowania administracyjne. Są to nw. wodociągi:

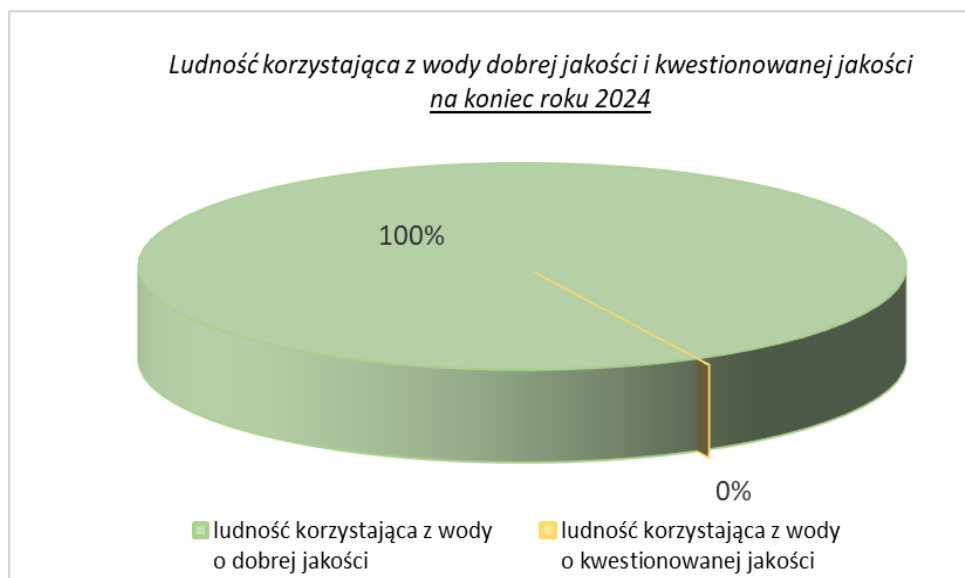
1. Wodociąg OSM Łowicz – decyzja o braku przydatności wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli, wydana dnia 15.03.2024 r., wykonana dnia 19.03.2024 r.

2. Wodociąg lokalny Oddziału Fizjoterapii i Rehabilitacji w Rulicach – decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli, wydana dnia 18.04.2024 r., wykonana dnia 24.04.2024 r.
3. Wodociąg Wyborów – decyzja o braku przydatności wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli oraz *Escherichia coli*, wydana dnia 18.09.2024 r., wykonana 10.10.2024 r.
4. Wodociąg Złaków Borowy – decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli, wydana dnia 17.10.2024 r., wykonana dnia 23.10.2024 r.
5. Wodociąg Bogoria Górna – decyzja o braku przydatności wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli, wydana dnia 24.10.2024 r., wykonana dnia 30.10.2024 r.
6. Wodociąg Reczyce – decyzja o braku przydatności wody do spożycia ze względu na wystąpienie w wodzie bakterii grupy coli, wydana dnia 07.11.2024 r., wykonana dnia 29.11.2024 r.

Na wykresach poniżej przedstawiony jest stosunek liczby ludności korzystającej z wody o dobrej jakości do liczby ludności korzystającej z wody o kwestionowanej jakości w ciągu roku 2024 oraz na koniec roku 2024.

Rys. 10 Liczba ludności pow. łowickiego korzystająca z wody o dobrej i kwestionowanej jakości w trakcie 2024 roku

Rys. 11 Liczba ludności pow. łowickiego korzystająca z wody o dobrej i kwestionowanej jakości na koniec 2024 roku

Do działań naprawczych, które przeprowadzili administratorzy sieci wodociągowych, w których wystąpiła niewłaściwa jakość wody do spożycia, należały:

- płukanie instalacji wodociągowej i/lub urządzeń uzdatniających, ustawianie odpowiednich parametrów eksploatacyjnych i technologicznych w procesie uzdatniania np. przepustowość pompy, napowietrzanie, regulacja zaworów lub wymiana złóż – gdy wystąpiły przekroczenia wskaźników/parametrów fizykochemicznych,
- dezynfekcja wody oraz płukanie sieci, studni czy urządzeń, montaż sterylizatorów wody – gdy kwestionowano jakość wody pod względem mikrobiologicznym.

Liczba wodociągów z zakwestionowaną jakością wody w 2024 r., w porównaniu do 2023 r., zmniejszyła się z 11 do 6. W 2024 r. we wszystkich 6 wodociągach jakość wody była kwestionowana ze względu na wystąpienie zanieczyszczenia mikrobiologicznego. Ponadto w wodociągach występowały krótkotrwałe niewielkie przekroczenia parametrów fizykochemicznych, jednak nie wymagały one prowadzenia postępowania administracyjnego. We wszystkich przypadkach badania zostały powtórzone, ponowna analiza potwierdziła poprawę jakości wody.

W sytuacjach wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych, przedsiębiorstwa wodociągowe miały obowiązek podjęcia natychmiastowych działań naprawczych w celu poprawy jakości wody, aby w jak najszybszym

czasie zniwelować potencjalne zagrożenia zdrowotne powodowane przez wodę zanieczyszczoną mikrobiologicznie. Ponadto zapewniono odbiorcom wody zastępcze źródło wody do spożycia. PPIS w Łowiczu w celu ochrony ludności przed negatywnymi skutkami spożywania wody nieodpowiedniej jakości, formułował treści komunikatów o zasadach użytkowania wody do spożycia. Komunikaty przekazywane były właściwym samorządom odpowiedzialnym za zbiorowe zaopatrzenie ludności w wodę pitną w celu podania ich do publicznej wiadomości konsumentów, a także każdorazowo umieszczane na stronie internetowej PSSE w Łowiczu.

Odbiorcom wody z sieci, w których wystąpiły nieprawidłowości w mikrobiologicznej jakości wody zapewniano zastępcze źródła wody do spożycia z innych ujęć. Natomiast w przydatku oceny wody jako warunkowo przydatnej do spożycia mogła być ona wykorzystywana tylko po jej przegotowaniu. Na czas prowadzenia działań naprawczych odbiorcy wody mogli z niej korzystać bez większych utrudnień.

Na koniec roku we wszystkich 6 wodociągach, w których wystąpiły nieprawidłowości, prowadzone prace naprawcze skutkowały poprawą jakości wody.

W przypadkach stwierdzenia zanieczyszczeń fizykochemicznych wątpliwości budził podwyższony poziom zawartości jonu amonowego, żelaza, manganu, a także podwyższona barwa oraz mętność. Są to parametry, których zwiększona zawartość w wodzie (w odniesieniu do poziomów referencyjnych zawartych w polskich przepisach) w krótkim czasie nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, natomiast bywa uciążliwa dla konsumentów ze względu na pogorszenie właściwości organoleptycznych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łowiczu biorąc pod uwagę analizę ryzyka zdrowotnego wynikającego z podwyższonych zawartości danego parametru nie wydawał decyzji administracyjnych tylko zalecał podjęcie działań naprawczych oraz wykonanie ponownej analizy wody w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości. Były to każdorazowo sytuacje jednostkowe wynikające z problemów powstałych incydentalnie w punkcie poboru.

W odniesieniu do stanu sanitarno-porządkowego pozostałych urządzeń wodociągowych oraz budynków stacji uzdatniania wody na terenie powiatu łowickiego nie stwierdzono uchybień.

W 2024 r. powstało nowe ujęcie oraz Stacja Uzdatniania Wody w Piaskach Bankowych wraz z urządzeniami uzdatniającymi i dystrybuującymi wodę. Do użytku został oddany również nowy budynek Stacji Uzdatniania Wody w Skowrodzie wraz z całym systemem uzdatniania i dystrybucji wody. Dodatkowo na stacjach uzdatniania wody wodociągu w Retkach oraz

wodociągu Agros Nova Sp. z o.o. zamontowano sterylizatory wody – lampy UV. Na pozostałych stacjach uzdatniania wody w ciągu roku wykonywane były drobne prace naprawcze oraz wymiana elementów armatury czy instalacji.

Stopień skolonizowania instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.*

Ciepła woda użytkowa może być środowiskiem rozwoju bakterii *Legionella sp.* Zachorowania wywołane przez pałeczki *Legionella* określane są jako legionellozy, wśród których najczęściej występującymi typami zachorowań są: choroba legionistów (ciężkie zapalenie płuc) i gorączka Pontiac. Do zachorowania może dojść podczas kąpieli drogą oddechową z uwagi na wytwarzający się aerozol wodno-powietrzny. Mając to na uwadze w stacjonarnych podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego przeprowadza się badania na obecność tych bakterii w instalacji wody ciepłej.

W 2024 r. w ramach nadzoru badań ciepłej wody użytkowej na obecność pałeczek *Legionella sp.* wykonano badania w 5 obiektach. Badania przeprowadzono w 2 placówkach leczniczych: w Szpitalu Miejskim w Łowiczu oraz w Oddziale Fizjoterapii i Rehabilitacji w Rulicach oraz 3 placówkach przeznaczonych na stały pobyt dzieci i młodzieży tj. internaty i bursy. Nie stwierdzono skolonizowania bakteriami *Legionella sp.* instalacji wody ciepłej w ww. obiektach.

Badania na obecność pałeczek *Legionella sp.* przeprowadzano również w ramach kontroli wewnętrznej w 5 obiektach tj.: w dwóch obiektach hotelarskich, dwóch placówkach całodobowej opieki oraz w domu pomocy społecznej.

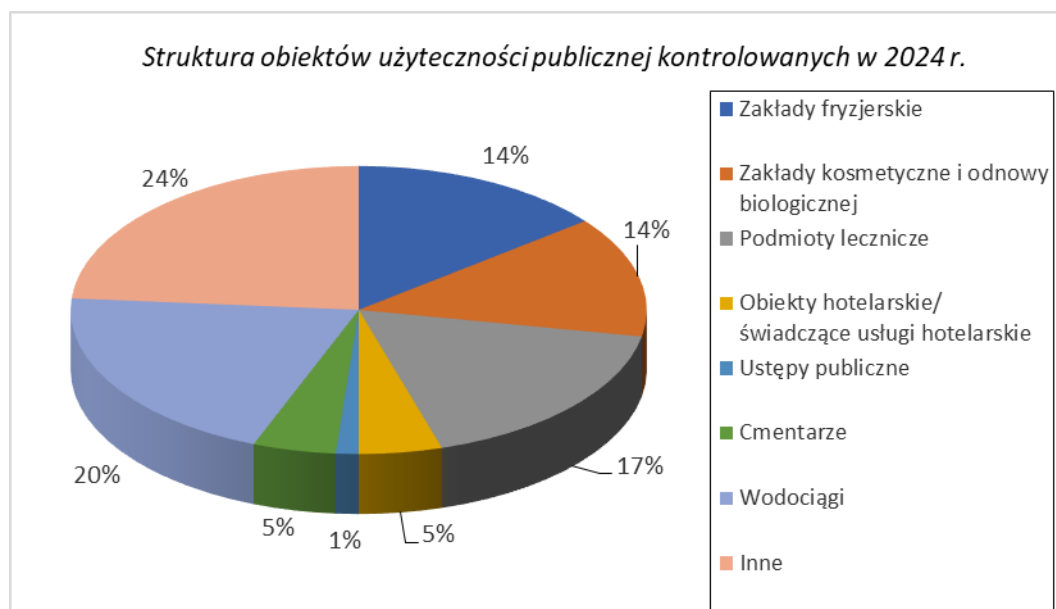
W ramach kontroli wewnętrznej we wszystkich przebadanych obiektach przeprowadzone badania próbek wody nie wykazały nieprawidłowości.

Ocena sanitarna obiektów użyteczności publicznej

Sekcja Higieny Środowiska w zakresie Higieny Komunalnej w zakresie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej kontroluje obiekty o różnym zakresie działalności. W związku z powyższym nadzór sanitarny jest dosyć specyficzny, co wynika ze zróżnicowanych wymagań sanitarnych jakie powinny być spełniane przez osoby prowadzące daną działalność. Wśród obiektów objętych nadzorem sanitarnym w ubiegłym roku, najliczniejszą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, obiekty noclegowe, podmioty lecznicze oraz cmentarze.

Łącznie w 2024 r. skontrolowanych zostało 236 obiektów użyteczności publicznej, wliczając w tę liczbę 48 obiektów związanych z zaopatrzeniem w wodę.

Na wykresie poniżej przedstawiono strukturę kontroli obiektów użyteczności publicznej wykonanych w 2024 r. w zakresie higieny komunalnej.

Rys. 12 Struktura obiektów użyteczności publicznej kontrolowanych w 2024 r.

Ocena stanu sanitarnego w obiektach użyteczności publicznej przedstawia się następująco:

Ustępy publiczne

W ewidencji PSSE w Łowiczu znajduje się 6 obiektów. W 2024 r. skontrolowano 3 z nich. Wszystkie obiekty są skanalizowane i z doprowadzoną bieżącą wodą z wodociągów publicznych. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień w zakresie stanu sanitarno-porządkowego. Obiekty były dezynfekowane, utrzymywane czysto, zaopatrzone w podstawowe środki higieny osobistej.

Pływalnia

Stały nadzór nad jakością wody na pływalni prowadzi jej zarządca zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Zarządzający pływalnią w 2024 r. pobrał 50 próbek do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych oraz fizykochemicznych. W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor

Sanitarny w Łowiczu pobrał 7 próbek wody z pływalni, w tym 2 próbki wody doprowadzanej na pływalnię w zakresie *Legionella* sp. Na przestrzeni roku 2024 r. nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Pomieszczenia sanitarne, szatnie i natryski utrzymywane były w należyтым stanie sanitarno-technicznym.

Placówki opieki społecznej i zapewniające całodobową opiekę

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łowiczu pod nadzorem jest 1 dom pomocy społecznej (Dom Pomocy Społecznej w Borówku) oraz 3 placówki zapewniające całodobową opiekę (Placówka Całodobowej Opieki "Zacisze", Piotrowice 9, Placówka Całodobowej Opieki "Dom Seniora pod Jesionami", Karolew 25, Dom Pogodnej Starości, ul. Papieska 6, Łowicz). W roku sprawozdawczym 2024 r. wszystkie placówki zostały skontrolowane. W jednym obiekcie tj. Domu Pomocy Społecznej w Borówku wydano zalecenie uzupełnienia brakujących płytek w pomieszczeniach toalet w dwóch pokojach dla pensjonariuszy. W placówkach całodobowej opieki nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ostatnie badanie wody ciepłej z instalacji wewnętrznej na obecność bakterii z rodzaju *Legionella*, wykonane były przez zarządców obiektu w bieżącym roku w trzech obiektach, tj. DPS Borówek, Dom Seniora pod Jesionami, Dom Pogodnej Starości w Łowiczu. Jakość wody ciepłej pobranej odpowiadała wymaganiom aktualnego Rozporządzenia Ministra Zdrowia w tym zakresie. W jednej placówce nie prowadzono badań w 202r r. w tym zakresie z uwagi fakt na uzyskania w poprzedzających dwóch latach wyników badań nie stwierdzających skażenia instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella* sp.

Noclegownie i domy dla bezdomnych

Nadzorem objęto dwa obiekty służące jako noclegownie lub domy dla bezdomnych – Noclegownię dla bezdomnych w Łowiczu oraz Schronisko dla Osób Bezdomnych w Łyszkowicach. W 2024 r. skontrolowano 2 obiekty zgodnie z harmonogramem kontroli.

Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Czystość bieżąca zachowana. Obiekty wyposażono w niezbędny sprzęt, tj. łóżka, stoły, krzesła, szafy oraz sanitariaty, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Baza hotelowa

Na terenie nadzorowanym przez PSSE w Łowiczu jest 11 obiektów posiadających bazę noclegową. Przeprowadzono kontrole wszystkich obiektów w zakresie oceny stanu sanitarno-

porządkowego obiektów, właściwego wyposażenia pokoi, postępowania z bielizną oraz gospodarką ściekowo-odpadową. Pokoje noclegowe utrzymane były czysto z wyposażeniem w dobrym stanie sanitarno-porządkowym. Pomieszczenia sanitariatów spełniają wymogi reżimu sanitarnego.

W obiektach zapewniony jest zapas środków myjąco-dezynfekcyjnych oraz bielizny pościelowej. Czystość bieżąca jest utrzymywana. Woda do obiektów doprowadzana jest z wodociągów publicznych, funkcjonujących na danym terenie. Prowadzona jest prawidłowa gospodarka ściekowa oraz gospodarka odpadami komunalnymi.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej

Jest to najliczniejsza grupa obiektów użyteczności publicznej nadzorowana przez komórkę higieny komunalnej. W 2024 r. skontrolowano ich łącznie 66.

Zakłady, w których wykonuje się zabiegi związane z naruszeniem ciągłości tkanek (zakłady kosmetyczne) traktowane są ze szczególną uwagą. Ważne jest, aby zachowywane były reżimy sanitarne podczas świadczenia usług oraz podczas postępowania z narzędziami i sprzętem używanym podczas zabiegów.

W zakładach kosmetycznych kontrolowano właściwe postępowanie z narzędziami mogącymi powodować naruszenie ciągłości tkanki. Kontrole w tym zakresie nie wykazały uchybień. Narzędzia zabezpieczone były w sterylnych pakietach, przechowywane w zamykanych pojemnikach. W obiektach prowadzi się sterylizacje sprzętu w gabinetowych ciągach sterylizacyjnych przy pomocy autoklawów lub podmioty korzysta z usług centralnej sterylizatorni ZOZ w Łowiczu na podstawie zawartych umów. W wielu obiektach podczas wykonywania zabiegów rezygnuje się z narzędzi wielokrotnego użytku, które powodują przerwanie ciągłości tkanki na rzecz sprzętu jednorazowego wykonanego ze sterylnych materiałów. Bieliznę wielokrotnego użytku w większości obiektów usługowych zastąpiono bielizną jednorazowego użytku, co zwiększyło bezpieczeństwo świadczonych usług.

Czynności kontrolne nie wykazały uchybień. W obiektach utrzymywana jest bieżąca czystość. Na bieżąco prowadzone są również drobne naprawy oraz prace konserwacyjne, polegające głównie na odnowieniu powierzchni ścian i sufitów.

W stosunku do jednego obiektu wpłynęła interwencja w zakresie nieprawidłowości w przeprowadzaniu dezynfekcji narzędzi. Po przeprowadzeniu czynności kontrolnych nieprawidłowości nie stwierdzono.

Dworzec PKP

W ewidencji PSSE w Łowiczu jest jeden Dworzec PKP, który w 2024 r. został oddany do użytku po generalnym remoncie: zmieniono układ pomieszczeń, odnowiono ściany, sufity i podłogi, wymieniono okna i drzwi. Przeprowadzono kontrolę obiektu, stan sanitarno-porządkowy poczekalni dla podróżnych, toalet oraz pozostałych pomieszczeń udostępnianych podróżnym bez uchybień.

Cmentarze

W ewidencji PSSE w Łowiczu znajdują się 22 obiekty. W 2024 r. skontrolowano 11 z nich. Stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych cmentarzy nie budził zastrzeżeń. Tereny cmentarzy są ogrodzone, z wyznaczonymi alejkami, na cmentarzach zapewniony jest dostęp do bieżącej wody oraz kontenerów na odpady stałe. Odbiór odpadów zorganizowany zgodnie z obowiązującymi wymogami.

W stosunku do jednego obiektu wpłynęła interwencja w zakresie nieprawidłowości w gospodarce odpadami dotyczące zalegania odpadów poza pojemnikami na to przeznaczonymi. Po przeprowadzeniu czynności kontrolnych nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zakłady pogrzebowe

Na terenie nadzorowanego powiatu funkcjonują 3 zakłady pogrzebowe. W 2024 r. przeprowadzono 3 kontrole zgodnie z harmonogramem. Kontrole stanu sanitarno-porządkowego zakładów nie wykazały uchybień.

W obiektach znajdują się prawidłowo funkcjonujące chłodnie do przechowywania zwłok. Zapewniono wystarczającą ilość środków dezynfekcyjno-myjących do utrzymania bieżącej czystości. Samochody do przewozu zwłok spełniają warunki wymagane dla pojazdów tego typu. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, kabina kierowcy jest odizolowana od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich. W części przeznaczonej do transportu zwłok nie ma miejsc siedzących, zapewniono zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu.

Inne obiekty

W skład innych obiektów wchodzi: stacje paliw, obiekty sportowe, tabor, parki, obiekty kulturalno-widowiskowe, zakłady terapii zajęciowej, place zabaw, miejsca obsługi

podróżnych. Przeprowadzane kontrole sanitarne w tych obiektach nie wykazały uchybień w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Podczas przeprowadzonych kontroli zwracana była uwaga nie tylko na przestrzeganie przepisów sanitarnych w obiektach objętych nadzorem, ale również na porządek i estetykę przestrzeni miejskich. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2024 r. na terenie powiatu łowickiego organizowanych było 8 imprez masowych.

Do zadań Higieny Komunalnej należy nadzór nad ekshumacjami oraz przewozem zwłok. W 2024 r. wydano 8 decyzji związanych z ekshumacjami zwłok, 6 postanowień dotyczących przywozu zwłok z zagranicy oraz 1 decyzję dotyczące wywozu zwłok za granicę.

W sekcji Higieny Komunalnej realizowane są również kontrole interwencyjne na wniosek mieszkańców powiatu. W ubiegłym roku rozpatrzono 17 wniosków. Interwencje dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-porządkowego obiektów użyteczności publicznej, takich jak zakład fryzjerski, zakład kosmetyczny, zakład karny, cmentarz, placówka całodobowej opieki, a także posesji prywatnych. Wnoszący podanie dostawali odpowiedzi pisemne o podjętych działaniach w terminach wymaganych prawem.

Dwie sprawy zostały przekazane: do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego oraz do Urzędu Skarbowego, celem podjęcia czynności zgodnie z kompetencjami.

W trzech przypadkach, tj. zakład karny oraz dwa mieszkania prywatne, podczas działań kontrolnych stwierdzono uchybienia i wydano zalecenia doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-porządkowego. Zalecenia zostały wykonane, prowadzone postępowania umorzono. W pozostałych przypadkach po przeprowadzonych działaniach kontrolnych nie wykazano uchybień w zgłaszanym zakresie.

W działalności sekcji prowadzone są również działania edukacyjno-informacyjne. Pracownicy sekcji współpracują z władzami samorządowymi w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody. Na bieżąco przekazywane są informacje o wydanych ocenach jakości wody. W przypadkach nieprawidłowości informowani są producenci wody, władze samorządowe, centrum zarządzania kryzysowego, Powiatowy Lekarz Weterynarii oraz konsumenci wody. Ponadto na przeprowadzanych kontrolach sanitarnych przeprowadzane są szkolenia właścicieli, zarządzających lub pracowników bezpośrednio odpowiedzialnych z dany obszar. Szkolenia dotyczyły różnych zakresów tematycznych, które są dostosowywane do rodzaju prowadzonej działalności.

Ponadto do Starostwa Powiatowego w Łowiczu oraz Urzędu Wojewódzkiego przygotowywane są informacje okresowe i roczne dotyczące zapewnienia zdrowia i bezpieczeństwa na terenie powiatu łowickiego.

Informacje Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łowiczu w zakresie działalności sekcji, w tym regularnie o jakości wody oraz innych istotnych zagadnieniach umieszczane są na naszej stronie internetowej w zakładce *komunikaty* lub *aktualności*. W każdym przypadku zapytania od prasy lub mediów przekazywane są informacje z zakresu prowadzonego nadzoru.

Podczas przeprowadzonych kontroli pracownicy sekcji przekazują na bieżąco niezbędne informacje z zakresu wymogów sanitarnych dla prowadzenia danej działalności. Pracownicy są również dostępni dla mieszkańców powiatu łowickiego celem udzielania informacji w zakresie merytorycznym higieny komunalnej.

Podsumowując działania w zakresie Higieny Komunalnej na terenie powiatu łowickiego można uznać, że nie wystąpiły poważne sytuacje mogące wpłynąć negatywnie na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu. Stały nadzór nad obiektami użyteczności publicznej pozytywnie wpłynął na ich bezpieczeństwo sanitarne. W ciągu roku w miarę potrzeb w obiektach były przeprowadzane drobne prace remontowe polegające na malowaniu pomieszczeń lub ich części oraz na wymianie poszczególnych elementów wyposażenia wykazujących cechy zużycia lub zniszczenia.

W przypadku wystąpienia nieprawidłowości były podejmowane odpowiednie działania naprawcze celem eliminacji lub maksymalnej minimalizacji ryzyka. Stwierdzone uchybienia mogące stanowić potencjalne zagrożenia dla zdrowia człowieka i były usuwane z rygiorem natychmiastowej wykonalności.

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łowiczu w zakresie nadzoru nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę skutkowały tym, że wszelkie wykryte nieprawidłowości były najczęściej dosyć szybko niwelowane lub niwelowano skutki picia niewłaściwej jakości wody poprzez zapewnianie zastępczego źródła wody lub wprowadzenia warunku jej przegotowania. Ponadto prowadzone postępowania skutkowały uzyskaniem poprawy we wszystkich 6 sieciach wodociągowych. Ujmując to w liczbach w trakcie roku z wody o kwestionowanej jakości korzystało 3,9% ogółu społeczeństwa powiatu łowickiego, natomiast na koniec roku wartość ta spadła do 0%.

HIGIENA PRACY

W ewidencji Sekcji Higieny Środowiska w zakresie Higieny Pracy w 2024 roku na nadzorowanym terenie powiatu łowickiego znajdowało się 461 zakładów pracy.

Najliczniejszą grupę stanowiły zakłady zaliczane do następujących rodzajów jednostek klasyfikacyjnych wg Polskiej Klasyfikacji Działalności:

Lp.	Grupa obiektów wg PKD (2007)		Liczba obiektów
1.	01. Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	-	11
2.	10. Produkcja artykułów spożywczych	-	28
3.	14. Produkcja odzieży	-	31
4.	22. Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	-	11
5.	23. Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	-	21
6.	25. Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	-	18
7.	43. Roboty budowlane specjalistyczne	-	17
8.	45. Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi, naprawa pojazdów samochodowych	-	42
9.	46. Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	-	51
10.	47. Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	-	60
11.	49. Transport lądowy oraz transport rurociągowy	-	38

Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych pracowników ewidencja zakładów przedstawia się następująco:

1. Zakłady zatrudniające do 9 pracowników – 295
2. Zakłady zatrudniające od 10 do 49 pracowników – 125
3. Zakłady zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 33
4. Zakłady zatrudniające 250 i więcej pracowników – 8.

Kształtowanie się zatrudnienia w latach 2019 – 2024:

W ostatnim pięcioleciu na terenie powiatu łowickiego nie zmieniła się znacząco struktura zatrudnienia. Zmniejszyła się liczba przedsiębiorców, którzy prowadzą małe zakłady zatrudniające do 9 osób. Nie uległa zmianie liczba zakładów, które zatrudniają od 10 do 249 pracowników. Przybył jeden zakład zatrudniający od 50 do 249 pracowników. Nie uległa zmianie liczba zakładów zatrudniających powyżej 250 osób. Zaobserwowano zmniejszenie ilości zakładów zapewniających miejsca pracy w stosunku do roku poprzedniego. Na przestrzeni 2019 – 2024 r. ilość zakładów oscylowała w granicach 410-460.

Zgodnie z planem zasadniczych zamierzeń przyjętym na 2024 r. w zakładach objętych ewidencją prowadzony był bieżący nadzór sanitarny w zakresie:

- Przesyłania do GIS informacji w zakresie wydanych przez organy PIS decyzji dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych i kosmetycznych;
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie przeprowadzanych kontroli dezynfektantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych;
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie przeprowadzanych kontroli rodentycydów i insektycydów (produkty biobójcze grupy produktowej PT 14 i 18) stosowanych do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań, ze szczególnym naciskiem na podmioty będące wyspecjalizowanymi dostawcami powyższych produktów (sprzedaż stacjonarna i internetowa) oraz podmioty stosujące je w działalności zawodowej;
- Przesyłania do GIS informacji za 2023 r. w zakresie produktów biobójczych wynikających z rozporządzenia 528/2012, niezbędnych do opracowania sprawozdania dla KE;
- Przesyłania do GIS informacji za 2023 r. w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin wynikających z rozporządzenia 1907/2006 oraz rozporządzenia 1272/2008, niezbędnych do opracowania sprawozdania dla KE;
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie wydawanych przez organy PIS zezwoleń na eksport prekursorów narkotyków kat. 2 i 3;
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie legalnego obrotu prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 do opracowania rocznego raportu INCB;

- Przesyłania do GIS sprawozdań z realizacji zadań nadzorowych oraz działań profilaktycznych w zakresie środków zastępczych (miernik i monitoring);
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie przeprowadzonych przez organy PIS kontroli z przestrzegania przepisów dot. wprowadzania nowych substancji psychoaktywnych
- Przesyłania do GIS informacji w zakresie zatruć/podejrzeń zatruć środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi;
- Udziału w realizacji kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) poprzez rozpowszechnianie informacji nt. bezpiecznych warunków pracy;
- Upowszechniania specjalistycznej wiedzy w porozumieniu z instytutami naukowo-badawczymi/organizacjami w zakresie zagrożeń środowiska pracy;
- Czynności kontrolnych w zakładach pracy, w zakresie wywiązywania się Pracodawców z obowiązków wynikających z art. 23c ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe;
- Podnoszenia świadomości społeczeństwa poprzez udzielanie porad i informacji w zakresie: narażenia na radon w pomieszczeniach oraz związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia;
- Identyfikacji miejsc pracy zlokalizowanych wewnątrz pomieszczeń na poziomie parteru lub piwnicy, w których odnotowano przekroczenie wartości średniorocznego stężenia radonu na terenach wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 18.06.2020 r.;
- Realizacji krajowego planu działania w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy;
- Identyfikacji terenów, na których wewnątrz pomieszczeń w znacznej liczbie budynków poziom średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu może przekraczać poziom odniesienia tj. 300 Bq/m³;

W 2024 roku skontrolowano 94 zakłady pracy przeprowadzając przy tym 97 kontroli sanitarnych. Szczegółową liczbę kontroli w rozbiciu na poszczególne zagadnienia tematyczne zostały przedstawione poniżej, i tak:

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami przeprowadzono 70 kontroli. Na nadzorowanym terenie powiatu łowickiego są 3 zakłady, które zajmują

się konfekcjonowaniem, czyli łączeniem komponentów wchodzących w skład danego produktu. Są to tzw. „dalsi użytkownicy – formulatorzy” substancji chemicznych sporządzanych głównie do celów budowlanych oraz płynów służących do mycia pojazdów a także szyb i reflektorów w warunkach letnich i zimowych. Poza dalszymi użytkownikami kontrolowani są również przedsiębiorcy, wprowadzający do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w preparatach według ewidencji obiektów, ich liczba wynosi 84 oraz 134 stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. W zakresie występowania prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, które mogą być wykorzystywane do nielegalnej produkcji narkotyków i substancji psychotropowych – przeprowadzono 4 kontrole, które wykazały, że zakłady respektują wymogi obowiązującego prawa. Należy zaznaczyć, że na terenie powiatu łowickiego nie stwierdzono dotychczas podmiotów produkujących lub importujących te substancje. W zakresie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy w 2024 roku przeprowadzono 9 kontroli w 9 zakładach pracy. Przeprowadzono także 52 kontrole z zakresu występowania zagrożeń biologicznych w miejscu pracy. Na terenie powiatu łowickiego zarejestrowano dotychczas 141 zakładów, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne. Stwierdzono, że liczba osób narażonych na te czynniki wynosi 845 w grupie 2 i 3, grupa 4 nie występuje. W roku 2024 była przeprowadzona 1 kontrola podmiotu zajmującego się usuwaniem/zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. W zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych przeprowadzono 13 kontroli oraz 11 kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych. W powyższym obszarze nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

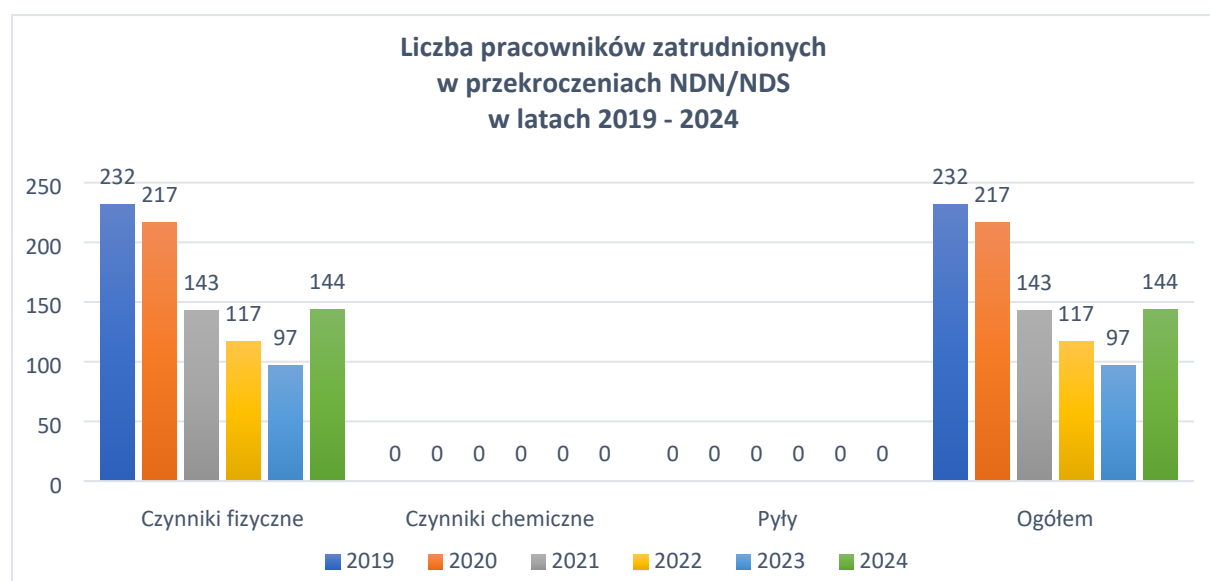
Przekroczenia normatywów higienicznych NDN i NDS czynników szkodliwych stwierdzono w 11 zakładach pracy.

Analizując wyniki pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy należy stwierdzić, że w dalszym ciągu szczególnym zagrożeniem występującym na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach jest występowanie nadmiernego hałasu przekraczającego dopuszczalne normy. Stwierdzono, że zatrudnienie w zakładach na stanowiskach w przekroczeniach NDN hałasu zwiększyło się w stosunku do roku ubiegłego (97 os.) i wynosi 144 osoby.

Z grupy PKD 10 występują przekroczenia NDN w 2 zakładach pracy, z PKD 14- 1, z PKD 21- 1, z PKD 22- 1, z PKD 23- 3 zakłady, PKD 25- 2 zakłady, PKD 43- 1 zakład, PKD 46- 1 zakład. Zostały wydane 2 decyzje na obniżenie poziomu hałasu, nakazu stosowania atestowanych ochronników słuchu na stanowiskach pracy, na których stwierdzono

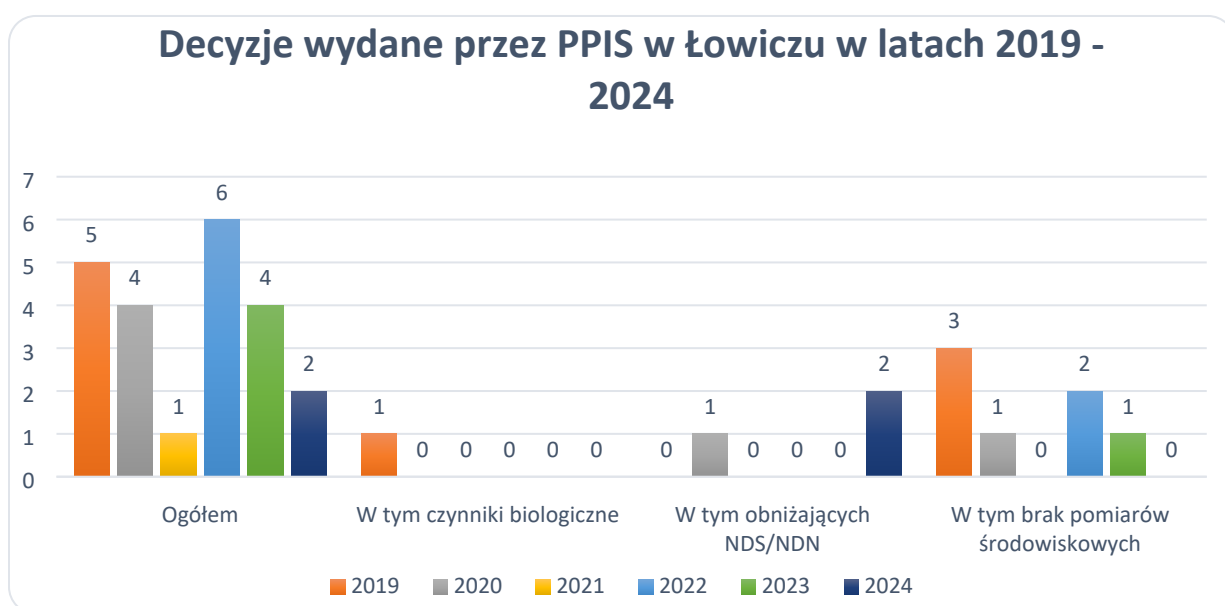
przekroczenia. W pozostałych zakładach decyzje na obniżenie poziomu natężenia hałasu nie zostały wydane ze względu na podejmowane działania zapobiegawcze poprzez pracodawców oraz ze względu na charakter produkcji i profil technologiczny. Pracodawcy prowadzą prace modernizacyjne związane z rozbudową zakładów, hal produkcyjnych, magazynowych i wymianą parku maszynowego na nowszy i zmianami technologii produkcji. Pracodawcy systematycznie przeprowadzają badania i pomiary czynników szkodliwych na stanowiskach pracy i oceniają ryzyko zawodowe pracowników pracujących w narażeniu na hałas. Ze względu na przekroczenia norm opracowano i wdrożono program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy oraz dostosowują te działania do potrzeb pracowników należących do grup szczególnego ryzyka. Badania lekarskie są przeprowadzane przez lekarza z uprawnieniami do badań profilaktycznych pracowników oraz przeprowadzane są badania audiometryczne słuchu zgodnie z zaleceniem lekarza prowadzącego profilaktyczną opiekę medyczną nad pracownikami, w tym u pracowników zatrudnionych w przekroczeniach NDN hałasu. Na podstawie przeprowadzonych badań lekarskich nie stwierdzono u pracowników przeciwwskazań do wykonywania pracy na obecnych stanowiskach pracy. Zatrudnieni pracownicy stosują indywidualne i atestowane ochronniki słuchu, których skuteczność została potwierdzona pomiarami.

Przekroczenia normatywów higienicznych na stanowiskach pracy w latach 2019 – 2024 zobrazowano na poniższym wykresie.

W ciągu 2024 roku w kontrolowanych zakładach wydano 2 decyzje. Nakazy w wydanych decyzjach przedstawiają się następująco: Obniżyć poziom ekspozycji na hałas odniesiony do przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy co najmniej do obowiązującej wartości dopuszczalnej ze względu na ochronę słuchu na stanowiskach pracy, do czasu obniżenia hałasu do granic dopuszczalnej normy zapewnić bezwzględne stosowanie atestowanych ochronników słuchu zmniejszających poziom hałasu co najmniej do wartości dopuszczalnej dobranych do wielkości charakteryzujących hałas i do cech indywidualnych pracownika oraz ich stosowania, przedłożyć aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na stanowisku pracy.

Poniższy wykres przedstawia postępowanie administracyjne i egzekucyjne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych na przestrzeni ostatnich lat.

Działalność oświatowo - zdrowotna

W 2024 r. Sekcja Higieny Środowiska w zakresie Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Łowiczu w ramach działalności oświatowo – zdrowotnej współpracowała głównie z samodzielnym stanowiskiem Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, a także z pozostałymi Sekcjami Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łowiczu. Założenia programów promocji zdrowia oraz wytyczne pracy oświatowo –

zdrowotnej zostały przekazane pracownikom Higieny Pracy, a następnie w postaci rozmów indywidualnych i instruktaży przedstawiane pracownikom nadzorowanych zakładów.

Pracownicy SHŚ/HP uczestniczyli w realizacji Światowego Dnia Rzucania Palenia w NZOZ Medicare, gdzie prowadzono punkt konsultacyjno-informacyjny, a chętne osoby poddały się badaniu zawartości tlenu węgla w wydychanych powietrzu za pomocą smokelyzera

Co roku w ramach akcji Bezpieczny Wypoczynek Dzieci i Młodzieży Lato/Zima pracownicy PSSE w Łowiczu przeprowadzają edukację zdrowotną skierowaną do uczestników półkolonii i kadry opiekunów w których poruszane są m.in. niebezpieczeństwa dotyczące ulegania własnej ciekawości i presji otoczenia w związku z używkami tj. tytoń, alkohol, środki zastępcze.

Przez cały rok monitorowano aktualną sytuację w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych zakładach pracy, prowadzono prelekcje związane z tematyką negatywnego wpływu palenia na zdrowie zarówno papierosów tradycyjnych jak i szczególnie modnych w ostatnich latach papierosów elektronicznych oraz podgrzewaczy tytoniu.

Pracownicy sekcji Higieny Pracy PSSE w Łowiczu w trakcie prowadzonych kontroli przekazywali informacje pracodawcom oraz pracownikom odnośnie Radonu i jego szkodliwego wpływu na zdrowie. Przekazywano informacje w zakresie prawidłowego sporządzania ocen ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, terminów przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy oraz informowano o sposobach służących ograniczeniu narażenia pracowników na czynniki szkodliwe w miejscu pracy. Publikowano informacje na stronie internetowej PSSE w Łowiczu dotyczące projektu PARC „Partnerstwo na rzecz oceny ryzyka związanego z chemikaliami (2022–2029) w dziedzinie oceny ryzyka chemicznego w celu ochrony zdrowia ludzi i środowiska.

Pracodawcy mogli korzystać z materiałów zamieszczanych na stronie internetowej i mediach społecznościowych PSSE w Łowiczu, porad pracowników sekcji SHŚ/HP dotyczących dostosowania miejsc pracy, środków ochrony przed czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy.

Działania podejmowane w związku z prowadzonym nadzorem nad środkami zastępczymi.

PSSE w Łowiczu prowadzi monitoring bieżący nad wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych oraz monitoring zatruc środków zastępczymi w powiecie łowickim.

Na terenie powiatu łowickiego nie ma sklepów z dopalaczami. Zostały one zlikwidowane w 2010 r.

W ramach monitoringu zatruc środkami zastępczymi w powiecie łowickim w 2024 r. nie odnotowano żadnego zatrucia dopalaczami.

Choroby zawodowe

W obszarze chorób zawodowych w 2024 r. przeprowadzono 7 postępowań.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łowiczu wydał:

- 2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej (przewlekła choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych poz. 15.2; zespół cieśni w obrębie nadgarstka poz. 20.1.)
- 5 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (borelioza poz. 26; astma oskrzelowa poz. 6; alergiczne kontaktowe zapalenie skóry poz. 18.1; alergiczne zapalenie spojówek poz. 25.1; przewlekła choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat – guzki głosowe twarde poz. 15.1).

Współpraca z Państwową Inspekcją Pracy, Służbą Medycyny Pracy oraz innymi instytucjami w 2024 r.

W roku 2024 r. współpraca polegała na wymianie informacji na temat problemów pojawiających się w kontrolowanych zakładach pracy.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku 2024 w ewidencji higieny dzieci i młodzieży były **82** placówki stałe (85 w roku ubiegłym), w których przebywało **5705** dzieci oraz **48** turnusów wypoczynku, zgłoszonych w elektronicznej bazie wypoczynku MEN (w roku ubiegłym **29**), z których korzystało **1349** uczestników.

Placówki zlikwidowane w 2024 r.:

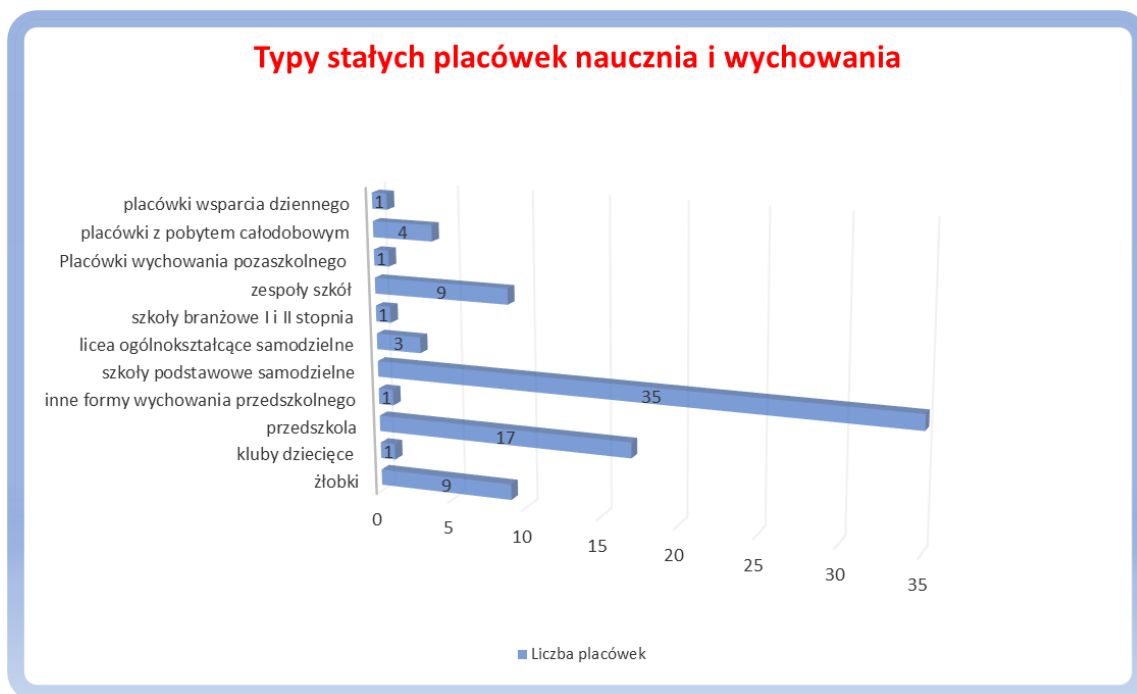
- Zaoczne Liceum Ogólnokształcące Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z/s w Łowiczu przy ul. Zgoda 13
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Łodzi Ośrodek Kształcenia Zawodowego Nr 10 przy ul. Zgoda 13 w Łowiczu

Placówki nowopowstałe w 2024 r.:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sobocie, ul. Warszawska 22, 99-423 Bielawy w skład, którego wchodzi szkoła podstawowa i przedszkole.

Dane dotyczące poszczególnych typów stałych placówek nauczania i wychowania przedstawia wykres poniżej:

Wykres 1. Typy stałych placówek nauczania i wychowania

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

W porównaniu do roku ubiegłego liczba żłobków i klubów dziecięcych nie uległa zmianie. W 2024 r. funkcjonowało **9** żłobków oraz **1** klub malucha, w których przebywało **67** dzieci (**48** w roku 2023). Stan sanitarny żłobków nie budził zastrzeżeń.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2024 roku funkcjonowało łącznie **21** przedszkoli / innych form wychowania przedszkolnego, w tym **3** w zespołach. Skontrolowano **18**, w tym 2 w zespołach (w roku ubiegłym **13**). Przedszkola posiadają dobre warunki lokalowe. W znacznej większości

skontrolowanych placówek zapewniono właściwy stan sanitarno-higieniczny (89%). Nieprawidłowości stwierdzono w 2 placówkach (11%).

SZKOŁY

W roku 2024 skontrolowano łącznie **23** szkoły różnego typu (**32** w roku ubiegłym), w tym funkcjonujące w zespołach. Poza **1** placówką (**4%**) szkoły i placówki zapewniły właściwy stan sanitarny.

➤ **Ocena stanu technicznego szkół**

W placówkach na terenie powiatu łowickiego, podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzono remonty oraz prace remontowo-konserwatorskie. W Szkole Podstawowej im. Leokadii Ostrowskiej w Bobrownikach przeprowadzono remont generalny sanitariatów oraz klatki schodowej, w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Skaratkach zakończono budowę sali gimnastycznej z zapleczem sanitarnym wraz z rozbudową 4 klas lekcyjnych.

Pozostałe remonty w placówkach oświatowych dotyczyły pojedynczych pomieszczeń i drobnych remontów.

➤ **Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej**

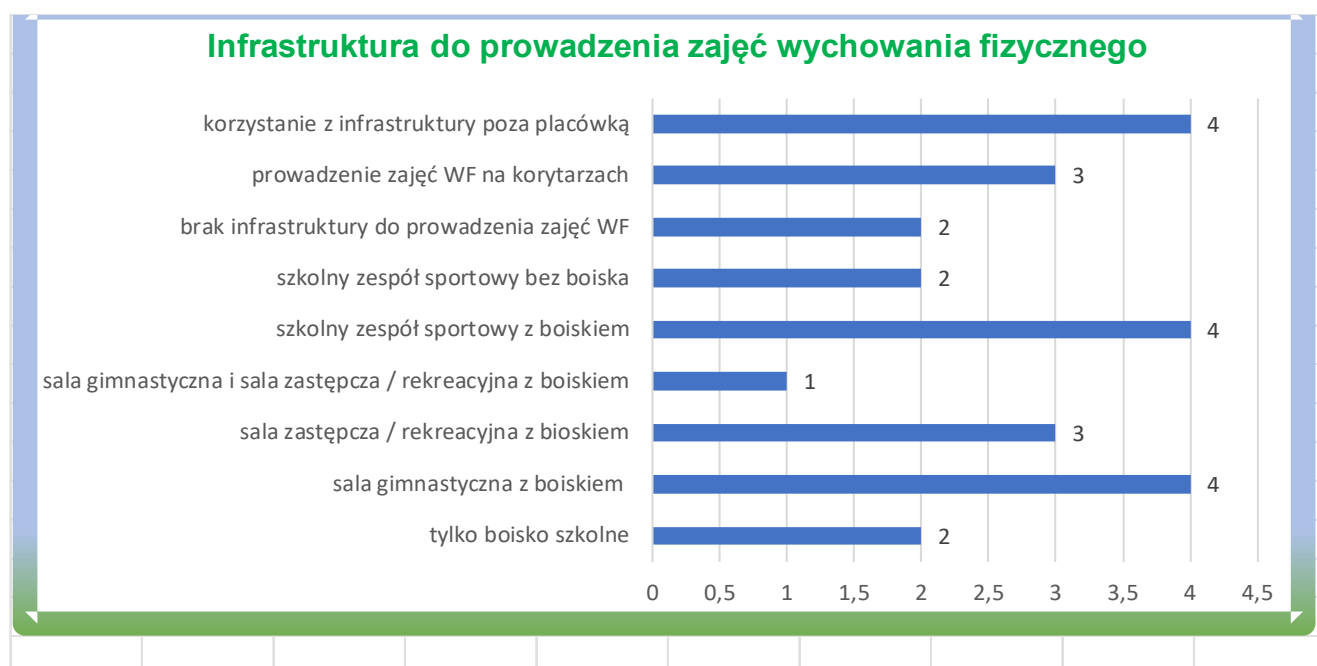
Wszystkie skontrolowane w 2024 r. placówki podłączone są do wodociągów, kanalizację centralną miejską/gminną posiadały łącznie **24** placówki, zbiorniki bezodpływowe typu szambo - **9**, oczyszczalnię ścieków - **8**. Żadna szkoła nie posiada ustępów zewnętrznych.

W ramach sprawowanego nadzoru szczególną uwagę zwracano na zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do utrzymania higieny osobistej. Wszystkie placówki zapewniły dostęp do ciepłej wody w sanitariatach, odpowiednie wyposażenie w środki do utrzymania higieny osobistej. Wszystkie placówki mające szkolny zespół sportowy, objęte kontrolą w 2024 r. (6 placówek), posiadały czynne natryskownie.

➤ **Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego**

Jednym z kryteriów oceny stanu sanitarnego w szkołach na terenie powiatu łowickiego była infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W roku 2024 na 19 skontrolowanych placówek, **1** szkoła posiadała tylko salę gimnastyczną, **1** szkoła tylko salę zastępczą / rekreacyjną, **2** szkoły tylko boisko sportowe, **4** szkoły salę gimnastyczną z boiskiem, **3** salę zastępczą / rekreacyjną z boiskiem, szkolne zespoły sportowe z boiskiem **4** szkoły, bez boiska **2**, w **3** placówkach niezależnie od posiadanej infrastruktury zajęcia WF prowadzone są na korytarzu, **2** szkoły nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć WF. Infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego przedstawia wykres:

Wykres 2. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Niektóre placówki (4) korzystały dodatkowo z innych obiektów poza placówką, tj.: z boiska/ stadionu sportowego (4), hali sportowej (1).

Stan sanitarny zespołów sportowych uznano za dobry.

➤ Higiena procesu nauczania

W ramach sprawowanego nadzoru oceniano również zapewnienie dzieciom właściwych warunków higieny procesu nauczania, w tym higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych (w 7 szkołach, w 44 oddziałach) oraz odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych. Z przeprowadzonych kontroli wynika, że wszystkie szkoły (100%) zapewniają wszystkie przerwy 10 minutowe i przynajmniej jedną przerwę dłuższą. Sprawdzano także zapewnienie warunków do pozostawiania w szkole podręczników i przyborów szkolnych – wszystkie placówki stwarzały taką możliwość (bez zmian w porównaniu do lat ubiegłych). Ponadto w 4 placówkach, w 8 oddziałach dokonano oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków. Oceniono 121 stanowisk. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 placówce, w 1 oddziale, 20 stanowisk.

W ramach działań kontrolnych oraz edukacji zdrowotnej w środowisku szkolnym na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży dokonywano pomiarów wagi tornistrów szkolnych. Oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych dokonano w 5 placówkach, 17 oddziałach. Badaniem objęto 172 uczniów. Wagę tornistra szkolnego do 10 % masy ciała stwierdzono u 92 uczniów objętych badaniem (53%), w zakresie 10-15% masy ciała u 60 uczniów (35%), powyżej 15% masy ciała u 20 uczniów (12%).

➤ **Substancje i preparaty chemiczne w szkolnych pracowniach**

W ramach nadzoru nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach skontrolowano 4 placówki. W trakcie kontroli szczególną uwagę zwracano na odpowiednie przechowywanie i oznakowanie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych oraz posiadanie aktualnego ich spisu. W skontrolowanych placówkach uczniowie byli zapoznani z treścią kart charakterystyk. W pracowniach w widocznym miejscu znajdowały się regulaminy oraz instrukcje bhp, określające zasady bezpiecznego korzystania z wyposażenia.

➤ **Posiadanie certyfikatów dla mebli szkolnych, przedszkolnych oraz urządzeń i sprzętu sportowego w roku 2024**

W 2024 r. w ramach kontroli placówek przeprowadzano sprawdzanie mebli i sprzętu sportowego pod kątem posiadania certyfikatów. Kontrolą objęto sprzęt i meble w 34 placówkach (14 przedszkolach, 18 szkołach, 2 zespołach). W roku ubiegłym oceny dokonano w 39 placówkach (11 przedszkolach, 23 szkołach, 5 zespołach).

Tabela nr 5: Kontrole mebli pod kątem posiadania certyfikatów

Placówki	ROK		
	2022	2023	2024
Przedszkola	14	11	14
ilość kontroli			
Szkoły	32	23	18
ilość kontroli			
Zespoły szkół	2	5	2
ilość kontroli			

Certyfikaty mebli szkolnych i przedszkolnych

Na podstawie przeprowadzonych kontroli wszystkie skontrolowane placówki zakwalifikowano jako posiadające meble zakupowane po 1997 r.

Tabela nr 6: Posiadanie certyfikatów na meble szkolne i przedszkolne w latach 2022-2024

Mebel z certyfikatami / zakres certyfikatów	Rok	2022	2023	2024
z certyfikatami do 25% wyposażenia	liczba placówek	0	0	1
	% skontrolowanych	0%	0%	3%
z certyfikatami do 50% wyposażenia	liczba placówek	1	1	0
	% skontrolowanych	2%	2,5%	0%
z certyfikatami dla ponad 50% wyposażenia	liczba placówek	14	1	11

	% skontrolowanych	29%	2.5%	32%
z certyfikatami dla 100% wyposażenia	liczba placówek	33	37	22
	% skontrolowanych	69%	95%	65%
bez certyfikatów	liczba placówek	0	0	0
	% skontrolowanych	0%	0%	0%

Z analizy powyższych danych wynika, że znaczna większość skontrolowanych placówek posiada 100% mebli z certyfikatami (22 placówek), powyżej 50% mebli z certyfikatami (11 placówek), do 25% mebli z certyfikatami (1 placówka).

Urządzenia i sprzęt sportowy

W roku 2024 kontrolą urządzeń i sprzętu sportowego objęto 31 placówek (13 przedszkolach, 16 szkołach, 2 zespołach). W roku ubiegłym skontrolowano 39 placówek (11 przedszkoli, 23 szkoły, 5 zespołów).

Tabela nr 7: Kontrole sprzętu sportowego pod kątem posiadania certyfikatów

Placówki	ROK		
	2022	2023	2024
Przedszkola	14	11	13
ilość kontroli			
Szkoły	31	23	16
ilość kontroli			
Zespoły szkół	2	5	2
ilość kontroli			

Odsetek sprzętu i urządzeń z certyfikatami przedstawia tabela

Tabela nr 8: Posiadanie certyfikatów na urządzenia i sprzęt sportowy w latach 2022-2024

Urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami / zakres certyfikatów	Rok	2022	2023	2024
z certyfikatami do 25% wyposażenia	liczba placówek	1	0	1
	% skontrolowanych	2%	0%	3%
z certyfikatami do 50% wyposażenia	liczba placówek	3	1	0
	% skontrolowanych	7%	3%	0%
z certyfikatami dla ponad 50% wyposażenia	liczba placówek	9	0	7
	% skontrolowanych	19%	0%	23%
z certyfikatami dla 100% wyposażenia	liczba placówek	34	38	23

	% skontrolowanych	72%	97%	74%
bez certyfikatów	liczba placówek	0	0	0
	% skontrolowanych	0%	0%	0

Z uzyskanych danych wynika, że wszystkie placówki posiadają urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami, w tym zdecydowana większość posiada 100% urządzeń i sprzętu z certyfikatami – 23 placówek (74%), powyżej 50% urządzeń i sprzętu z certyfikatami – 7 placówek (23%), do 25% urządzeń i sprzętu z certyfikatami 1 placówka (3%)

PLACÓWKI WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Na terenie powiatu łowickiego w elektronicznej bazie MEN w roku 2024 zarejestrowano **48** turnusów, w tym:

- w obiektach całorocznych usług hotelarskich – **21** turnusów,
- w obiektach sezonowych – **1** turnus,
- obozy pod namiotami bez stałej infrastruktury komunalnej – **3** turnusy,
- w miejscu zamieszkania – **23** turnusów.

Skontrolowano łącznie **31** turnusów, w których wypoczywało **1349** uczestników. Łącznie przeprowadzono **47** kontroli, w tym:

- SHŚ/HDM – **25** kontroli,
- SHŚ/HK – **7** kontroli,
- SBŻŻ i PK – **12** kontroli
- SHŚ/HDM z SHŚ/HK wspólnie – **3** kontrole.

Najbardziej popularną formą wypoczynku w powiecie łowickim od lat jest wypoczynek w formie wyjazdowej, w obiektach hotelarskich - obozy sportowe.

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wypoczynku dzieci i młodzieży stwierdzono, że wszyscy organizatorzy zapewnili właściwe warunki sanitarno-higieniczne, dobre warunki zakwaterowania, utrzymania higieny osobistej i żywienia.

W odniesieniu do stanu zdrowia uczestników wypoczynku odnotowano 1 zachorowanie, dotyczące bólu brzucha u 1 uczestnika obozu sportowego, organizator wezwał pomoc medyczną, dziecko nie wymagało hospitalizacji ani leczenia. Wszyscy organizatorzy zapewnili uczestnikom dostęp do opieki medycznej, w zdecydowanej większości poprzez znajomość danych teleadresowych zakładów opieki zdrowotnej, udzielających świadczeń finansowanych

ze środków publicznych. Natomiast na 1 turnusie (półkolonie) zapewniono obecność ratownika medycznego oraz na 1 turnusie (obóz) obecność pielęgniarki.

Wszystkie turnusy w miejscu zamieszkania prowadziły dożywianie (śniadanie, obiad). Dzieci i młodzież korzystając z form wyjazdowych objęto całodziennym wyżywieniem (śniadanie, obiad, kolacja). Podczas kontroli pracownicy SBŻŻ i PK sprawdzali warunki przygotowywania posiłków, pochodzenia surowców, przechowywania surowców i gotowych posiłków; ogólny stan sanitarny, zaświadczenia lekarskie osób pracujących przy żywności, tj. kuchni. Firmy cateringowe dostarczające posiłki są zatwierdzone, pochodzą z terenu powiatu łowickiego. Posiłki dostarczano w naczyniach jednorazowych bez konieczności rozdziału, nieprawidłowości nie stwierdzono, nie zgłaszano uwag i interwencji w zakresie żywienia.

Poza czynnościami kontrolnymi, prowadzono również działania edukacyjno-informacyjne w zakresie bezpiecznego wypoczynku (pozostawiano materiały edukacyjne).

Ponadto przeprowadzono dwie kontrole sanitarne interwencyjne (w zakresie higieny dzieci i młodzieży oraz sekcji bezpieczeństwa żywności, żywienia i produktów kosmetycznych) z uwagi na zgłoszenie prowadzenia wypoczynku dzieci i młodzieży bez wymaganego zgłoszenia. Kontrolowany podmiot zgodnie z oświadczeniem oraz przedstawionymi dokumentami podczas kontroli interwencyjnych prowadził warsztaty jednodniowe dla dzieci i młodzieży na wydzielonym terenie podwórka bez stałej infrastruktury komunalnej przez 6 godzin dziennie. Sprawa została przekazana do Łódzkiego Kuratora Oświaty, Delegatura w Skierniewicach.

Oceniając przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu łowickiego w roku 2024, na podstawie przeprowadzonych przez pracowników SHŚ/HDM, SHŚ/HK oraz SBŻ czynności kontrolnych, uznano, że pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa był on właściwie przygotowany. Wyniki sprawowanego nadzoru wykazały, że organizatorzy zapewnili dzieciom i młodzieży dobre warunki gwarantujące bezpieczny pobyt na turnusach.

Zgodnie z planem zasadniczych zamierzeń przyjętym na 2024 rok w zakresie higieny dzieci i młodzieży prowadzono:

- działania kontrolne w placówkach nauczania uwzględniające stałe działania o charakterze profilaktycznym m. in. w zakresie profilaktyki zdrowotnej uczniów (aspekt czystości stanu głowy), profilaktyki wad wzroku (aspekt oświećlenia

w salach lekcyjnych); monitorowanie dodatkowych obszarów w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego uczniów, w szczególności podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych,

- działania kontrolne oraz edukację zdrowotną w środowisku szkolnym na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży,
- działania edukacyjno-informacyjne w ramach prowadzonych kontroli.

Wyniki sprawowanego nadzoru wykazały, że stan sanitarny placówek nauczania i wychowania w powiecie łowickim utrzymuje się na dobrym poziomie.

W szkołach i placówkach na terenie powiatu łowickiego prowadzone były prace remontowe zmierzające do poprawy stanu sanitarno-higienicznego i technicznego. Poprawa stanu sanitarnego nastąpiła w 2 placówkach: w Szkole Podstawowej im. Leokadii Ostrowskiej w Bobrownikach przeprowadzono remont generalny sanitariatów oraz klatki schodowej, w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Skaratkach zakończono budowę sali gimnastycznej z zapleczem sanitarnym wraz z rozbudową 4 klas lekcyjnych.

Warunki do utrzymania higieny osobistej w skontrolowanych placówkach są dobre, wszystkie szkoły zapewniają uczniom zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, dostęp do ciepłej, bieżącej wody w pomieszczeniach sanitarnych oraz stały dostęp do środków utrzymania higieny osobistej.

W 3 placówkach (przedszkola – 2, szkoła podstawowa – 1), stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu – wydano zalecenia oraz decyzje usunięcia uchybień stwierdzonych w trakcie kontroli. W pozostałych placówkach nie stwierdzono uchybień w stanie sanitarnym.

Nadal nie wszystkie szkoły posiadają wystarczającą bazę lokalową do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, 2 szkoły nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć WF, w 3 placówkach niezależnie od posiadanej infrastruktury zajęcia WF prowadzi się na korytarzu, 4 korzystają z infrastruktury do WF poza placówką: hali sportowej (1), boiska / stadionu sportowego (4).

W zakresie zapewnienia opieki medycznej w szkołach w większości opieka nad uczniami nadal sprawowana jest poza placówkami. Opiekę stomatologiczną (dentobus) zorganizowała 1 placówka. Profilaktykę pedikulozy (sprawdzanie stanu czystości głowy) prowadziło 6 placówek. Promocję edukacyjną w zakresie pedikulozy prowadziły 2 szkoły.

Ocena z działań kontrolnych podejmowanych w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży wskazuje, że organizatorzy wypoczynku zagwarantowali dobre warunki

zakwaterowania, utrzymania higieny osobistej, żywienia oraz możliwości prowadzenia zajęć rekreacyjnych i sportowych.

W roku 2024 r. w ramach prowadzonego nadzoru w zakresie higieny dzieci i młodzieży łącznie przeprowadzono **69** kontroli: planowanych (40), interwencyjnych (1), wypoczynkowych (25), tematycznych (3).

Wydano łącznie **10 decyzji**: administracyjnych (merytorycznych) – 5, w tym 1 zmieniającą termin oraz 5 decyzji płatniczych.

Do PPIS w Łowiczu wpłynęła 1 interwencja dotycząca wszawicy w placówce oświatowej na terenie powiatu łowickiego, którą w wyniku podjętych działań/wyjaśnień uznano za bezzasadną oraz 1 interwencja dotycząca prowadzenia wypoczynku dzieci i młodzieży bez wymaganego zgłoszenia w bazie MEN. Po podjęciu działań interwencyjnych stwierdzono prowadzenie warsztatów jednodniowych dla dzieci i młodzieży na wydzielonym terenie podwórka bez stałej infrastruktury komunalnej przez 6 godzin dziennie. Sprawa została przekazana do Łódzkiego Kuratora Oświaty, Delegatura w Skierniewicach.

Działania kontrolne podejmowane w roku 2024 w obszarze higieny dzieci i młodzieży uwzględniały stałe działania o charakterze profilaktycznym m. in. w zakresie profilaktyki zdrowotnej uczniów, wad wzroku, edukację zdrowotną w środowisku szkolnym na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży oraz działania edukacyjno-informacyjne.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w ramach nadzoru sprawowanego w zakresie higieny dzieci i młodzieży wskazują, że placówki nauczania, wychowania i opieki na terenie powiatu łowickiego w zdecydowanej większości zapewniają odpowiednie pod względem higienicznym i zdrowotnym warunki nauczania i pobytu. Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania w roku 2024, poza 3 placówkami (przedszkola – 2, szkoła podstawowa – 1), w których w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia i decyzje, uznano za dobry.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Łowiczu były skierowane na popularyzację zasad zdrowego stylu życia oraz na motywowanie ludzi do dobrowolnych zachowań sprzyjających zdrowiu. Były również odzwierciedleniem zapisów i zagadnień ujętych w Narodowym Programie Zdrowia, Ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia, Komisji

Europejskiej, Ministerstwa Zdrowia oraz aktualnej sytuacji epidemiologicznej występującej na terenie powiatu.

W 2024 roku inicjowano zadania w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia poprzez realizację interwencji programowych i interwencji nieprogramowych (akcji i kampanii prozdrowotnych). Programy były dostosowane do wieku odbiorców, poruszały aktualne problemy zdrowotne, były dedykowane zarówno dla dzieci uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych jak i szkół ponadpodstawowych. Należały do nich:

Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne” skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Szczegółowe cele programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne,
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia,
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno zdrowotnych.

Działania:

- budowanie oraz utrwalanie prawidłowych nawyków higienicznych i żywieniowych;
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów zdrowych, promowanie zdrowego trybu życia;
- zdobywanie wiedzy na temat ekologicznego rolnictwa, produkcji ekologicznej;
- nastąpiła integracja rodzic-dziecko-nauczyciel;
- poznanie piramidy zdrowego żywienia;
- przekazano materiały programowe;
- przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu.

Liczba dzieci objętych programem: 412

Liczba rodziców/opiekunów: 212

Liczba placówek realizujących program: 14 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych.

Wizytacje programowe: 7.

Program edukacyjny „Trzymaj Formę” mający na celu kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Otyłość jest jednym z większych wyzwań globalnych XXI wieku. Program skierowany do uczniów klas V-VIII szkoły podstawowej.

Szczegółowe cele programu:

- pogłębienie wiedzy o znaczeniu prawidłowo zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka;
- kształtowanie postaw i zachowań związanych z prawidłowym żywieniem, odpowiednią, jakością zdrowotną żywności i aktywnością fizyczną;
- dostarczenie wiedzy o informacjach zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych i umiejętności korzystania z nich.

Najciekawsze działania/projekty realizowane w szkołach:

Lp.	Rodzaj projektu	Tytuł projektu	Cel
1.	społeczny	Czym jest kaloria? Skąd się bierze energia?	Propagowanie aktywności fizycznej wśród młodzieży. Kształtowanie nawyków żywieniowych walczących z nadwagą i otyłością
2.	edukacyjny	Muzyczne pobrykanki	Poznajemy różne ruchy ciała, uwrażliwianie na zdrowie fizyczne
3.	badawczy	Poznajemy problemy zdrowotne współczesnego świata	Opracowanie zastawienia najważniejszych wyzwań zdrowotnych współczesnego świata i ich krytyczna analiza (choroby dietozależne)
4.	medialny	Czasopismo szkolne	Opracowujemy numer specjalny gazetki szkolnej

			na temat zdrowego stylu życia
--	--	--	--------------------------------------

Liczba dzieci objętych programem: 758

Liczba placówek realizujących program: 16 szkół podstawowych.

Wizytacje programowe: 5.

Program „Dopalaczom mówimy STOP- wybieramy zdrowie” adresowany do uczniów klas VII i VIII mający na celu zapobieganie używania środków psychoaktywnych oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań zdrowotnych wśród młodzieży województwa łódzkiego.

Działania:

- zajęcia prowadzone przez szkolnego koordynatora programu zgodnie ze scenariuszem;
- przekazano materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

Liczba dzieci objętych programem: 332

Liczba rodziców/opiekunów: 225

Liczba placówek realizujących program: 11 szkół podstawowych.

Wizytacje programowe: 6

Program „Podstępne WZW” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem jest podniesienie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C.

Cele szczegółowe programu:

- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBA, HBV i HCV;
- uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie;
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi;
- kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych.

Działania:

- zajęcia prowadzone przez szkolnego koordynatora programu zgodnie ze scenariuszem;
- przekazano materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

Liczba uczniów objętych programem: 587

Liczba placówek realizujących program: 5 szkół ponadpodstawowych.

Wizytacje programowe: 1.

Program „Znamię! Znam je?” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka.

Cele szczegółowe programu:

- podniesienie poziomu wiedzy na temat czynników podnoszących ryzyko powstawania czerniaka;
- zapoznanie z zasadami profilaktyki czerniaka;
- nabycie umiejętności rozpoznawania czerniaka;
- budowanie postaw prozdrowotnych wśród młodzieży.

Działania:

- zajęcia prowadzone przez szkolnego koordynatora programu zgodnie ze scenariuszem;
- przekazano materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

Liczba uczniów objętych programem: 231

Liczba placówek realizujących program: 4 szkół ponadpodstawowych.

Wizytacje programowe: 1.

Program „Wybierz życie pierwszy krok” skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, Poświęcony jest profilaktyce zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) i raka szyjki macicy.

Cele szczegółowe programu:

- zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu;
- podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy;
- motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie;
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

Działania:

- zajęcia prowadzone przez szkolnego koordynatora programu zgodnie ze scenariuszem;
- przekazano materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

Liczba uczniów objętych programem: 298

Liczba placówek realizujących program: 5 szkół ponadpodstawowych.

Wizytacje programowe: 2

Ogółem w 2024 roku przeprowadzono 22 wizytacje programowe wraz z oceną realizacji.

- **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS** celem jest wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS wśród mieszkańców powiatu.

Działania:

- przekazano materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, broszury) w przychodniach;
- prowadzono kampanię medialną, działania placówek włączających się realizację programu na bieżąco zamieszczane w mediach społecznościowych FB;
- prelekcja dla 50 uczniów w Szkole Podstawowej w Nowych Zdunach.

Ponadto w roku 2024 w powiecie łowickim prowadzono szereg działań prozdrowotnych o charakterze nieprogramowym. Uwarunkowane one były aktualnymi potrzebami społecznymi. Inicjowano i wytaczano kierunki przedsięwzięć zmierzających do kształtowania w społeczeństwie korzystnych dla zdrowia postaw i zachowań. Koordynowano programy prozdrowotne oraz działania nieprogramowe o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

- **Światowy Dzień Bez Tytoniu**

5 czerwca PSSE w Łowiczu uczestniczyła w Ekosferze ideą wydarzenia jest promowanie wśród młodych ludzi zdrowego trybu życia, życia bez uzależnień, przebywania na świeżym powietrzu na terenach łowickich, budowanie więzi i współpracy z lokalnymi władzami, służbami mundurowymi oraz integracja szkół w powiecie łowickim, na naszym stoisku młodzież mogła wykonać badanie smokelyzerem oraz otrzymać informacje o szkodliwości palenia papierosów tradycyjnych, a także niezwykle modnych w ostatnim czasie e-papierosów.

3 czerwca PSSE w Łowiczu przeprowadziła prelekcje dotyczącą e-papierosów w ZSP nr 2 w Łowiczu były również możliwe badania smokelyzerem oraz pomiar ciśnienia tętniczego przez pielęgniarkę.

23 maja w Szkole Podstawowej w Nowych Zdunach odbył się apel, mający na celu promowanie zdrowego stylu życia i zachęcenie do rezygnacji z nałogu palenia tytoniu. Podczas apelu został poruszony temat mody na e-papierosy przez przedstawiciela PSSE w Łowiczu,

następnie mieliśmy przyjemność obejrzeć ciekawe przedstawienie, które w humorystyczny, ale i edukacyjny sposób ukazało negatywne skutki palenia oraz korzyści płynące z jego rzucenia. Po przedstawieniu uczniowie mogli wziąć udział w quizach z nagrodami, które sprawdziły ich wiedzę na temat szkodliwości palenia i sposobów na zerwanie z nałogiem.

20 maja w Szkole Podstawowej nr 4 w Łowiczu przeprowadzona została prelekcja dla uczniów klas IV i V nt. skutków palenia tytoniu.

Opublikowano 1 artykuł na stronę PSSE w Łowiczu i 3 informacje na FB.

- **Światowy Dzień Rzucania Palenia**

W NZOZ Medicare zorganizowano punkt konsultacyjno – informacyjny, gdzie chętne osoby poddały się badaniu na zawartość tlenku węgla w wydychanym powietrzu za pomocą smokerlyzera i otrzymały materiały informacyjne. Opracowano informacje w mediach społecznościowych PSSE w Łowiczu, informacje na stronie PSSE w Łowiczu oraz dystrybucje materiałów.

- **Promocja szczepień ochronnych (w tym Europejski Tydzień Szczepień, HPV)**

W ramach profilaktyki przeprowadzono kampanie w mediach społecznościowych oraz punkt konsultacyjno- informacyjny w NZOZ Przychodnia Lekarska MEDYK.

Promowano akcje na stronie internetowej oraz stronie Facebook Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łowiczu. Pojawiły się 3 audycje radiowe w Radio Victoria informowano, aby w okresie wzrostu zachorowań unikać przebywania w dużych skupiskach ludzkich oraz w zatłoczonych pomieszczeniach. Zwrócono uwagę na szczepienia w tym szczepienia przeciw HPV, które są najlepszym narzędziem zabezpieczającym przed zachorowaniem.

- **Profilaktyka używania narkotyków w tym środków zastępczych**

Przeprowadzono prelekcje w placówkach oświatowych w celu wzmocnienia czynników chroniących przed nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz coraz popularniejszych i „modniejszych” e-papierosów używanych przez młodzież.

- **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach i Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach**

Tematem przewodnim ustanowiono hasło „*Edukuj. Wspieraj. Działaj teraz*”. Kampania ma na celu zwiększenie świadomości dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania

antybiotyków oraz rozwoju lekooporności. W związku z tym PSSE w Łowiczu zorganizowała wystawę tematyczną w Medicare NZOZ w Łowiczu dla odwiedzających przychodnie, przekazano materiały edukacyjne, drogą mailową przesłano informację z prośbą o zaangażowanie się w akcję do wszystkich przychodni na terenie powiatu.

- **Światowy Dzień Zdrowia**

9 kwietnia z okazji Światowego Dnia Zdrowia w Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Łyszkowicach odbył się Gminny Dzień Zdrowia, pod hasłem „Festiwal Zdrowia”. Przeprowadzona inicjatywa miała na celu zainteresowanie przedszkolaków tematem zdrowia, ukierunkowanie co i jak należy robić, aby je chronić; pokazanie, że aktywności sprzyjające zdrowiu mają różne formy wyrazu. Wśród zaproszonych gości byli doktor, pielęgniarka i trener klubu sportowego oraz przedstawiciel PSSE w Łowiczu który poruszył temat "Zdrowego stylu życia". Było dużo ruchu, układów tanecznych, piosenek o zdrowiu, a także zdrowych przekąsek.

11 kwietnia w Bursa Samorządu Województwa Łódzkiego w Łowiczu odbyła się prelekcja nt. Zdrowy styl życia – bez używek (epapierosy, dopalacze, napoje energet.)”

12 kwietnia w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Kiernozi zorganizowano Happening z okazji Światowego Dnia Zdrowia prelekcja przedstawiciela PSSE w Łowiczu dot. hasła przewodniego, dbania o zdrowie psychiczne i fizyczne, o ważności profilaktyki i regularności badań oraz zdrowy styl życia łączący zbilansowaną dietę, aktywność fizyczną i brak używek. Przygotowane zostały również wiersze na temat zdrowia. Na zakończenie wydarzenia chłopcy rozdawali przygotowane zdrowe przekąski oraz jabłka pracownikom Gminy i Biblioteki.

17 kwietnia w Szkole Podstawowej w Maskach odbyła się prelekcja przedstawiciela PSSE w Łowiczu z okazji Światowego Dnia Zdrowia dot. hasła przewodniego, dbania o zdrowie psychiczne i fizyczne, o ważności profilaktyki i regularności badań oraz zdrowego stylu życia łączącego zbilansowaną dietę, aktywność fizyczną i brak używek.

- **Kampania Wybieraj Bezpieczną Żywność - EFSA**

PSSE w Łowiczu uczestniczyła w kampanii której celem jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności oraz zachęcenie konsumentów do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Kampania o zasięgu unijnym umożliwia konsumentom łatwy dostęp do praktycznych informacji przydatnych podczas kupowania i spożywania żywności – od pomocy przy czytaniu etykiet, przez informacje na temat istoty i zasadności stosowania suplementów diety, do wskazówek na temat

przygotowania i przechowywania produktów spożywczych. Podjęte działania: – promowanie akcji na stronie internetowej oraz Facebook Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Łowiczu oraz dystrybucja ulotek i materiałów edukacyjnych na terenie powiatu.

- **Profilaktyka wad postawy**

Akcja mająca na celu zwrócenie uwagi na olbrzymi problem jakim jest noszenie zbyt ciężkiego tornistra do szkoły. Zwrócenie uwagi na konsekwencje noszenia zbyt ciężkiego tornistra w stosunku do masy ciała jakim są: schorzenia kręgosłupa, nieprawidłowo funkcjonujący układ oddechowy i krążenia. Aby zapobiegać dysfunkcjom układu ruchu – oprócz prawidłowo dobranego i spakowanego tornistra – należy zapewnić uczniom odpowiednią aktywność fizyczną, a także właściwe stanowisko do nauki. Przeprowadzono akcję ważenia plecaków wśród uczniów w Szkole Podstawowej nr 4 w Łowiczu oraz Szkole Podstawowej w Nowych Zdunach oraz przekazano ulotki edukacyjne dla rodziców/opiekunów pojawiły się posty i artykuły edukacyjne w mediach społecznościowych i stronie internetowej PSSE w Łowiczu.

- **Profilaktyka wszawicy**

Występowanie wszawicy wśród dzieci i młodzieży nasila się w okresie wakacyjnym, szczególnie wśród dzieci młodszych, które nie potrafią jeszcze samodzielnie dbać o higienę osobistą. Przebywanie dzieci w skupiskach podczas wyjazdów, wspólna zabawa i wypoczynek sprzyjają rozprzestrzenianiu się wszawicy. Przesłano listy intencyjne PPIS w Łowiczu, skierowane do dyrektorów placówek oświatowych na terenie powiatu łowickiego oraz rodziców/opiekunów informujące o podstawowych zasadach profilaktyki pedikulozy.

- **Akcja Bezpieczny Wypoczynek Dzieci i Młodzieży**

Przeprowadzono rozmowy z organizatorami i kierownikami placówek wypoczynku, a także spotkania edukacyjne dla uczestników półkolonii, na temat zagrożeń i zachowania zasad bezpiecznego spędzania czasu podczas wakacji i ferii zimowych oraz szkodliwości zdrowotnych wynikających z używania narkotyków, dopalaczy i palenia papierosów.

Na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych PSSE w Łowiczu systematycznie publikowano artykuły, komunikaty, materiały informacyjne i ulotki z zakresu promocji zdrowego stylu życia, pedikulozy, zatruc grzybami, uzależnień od dopalaczy, e-papierosów, napojów energetycznych, profilaktyki nowotworów i chorób zakaźnych, promocji szczepień ochronnych.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wpływa pozytywnie na stan powiatu ze względu na możliwość zajęcia stanowiska przy planowaniu przestrzennym, tj. na prawidłową lokalizację obiektów z punktu widzenia sanitarnego, a tym samym ma bezpośrednie przełożenie na ochronę zdrowia ludzi.

W 2024 r. występowano do PPIS w Łowiczu o uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego, niosących za sobą korzyść dla mieszkańców poszczególnych miejscowości. Inwestycje te, to głównie – budowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, ścieżek dla pieszych a także ich oświetlenie – co podniosło standard funkcjonowania lokalnych społeczności.

Rok 2024 niósł za sobą mnogość zawiadomień o przystąpieniu do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy w związku ze zmianą przepisów, jednakże tylko jedna Gmina wystąpiła o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko, co może spowodować brak możliwości wprowadzenia planu na terenie wszystkich gmin powiatu łowickiego w zakładanym terminie.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny weryfikuje ponadto prawidłowość rozwiązań stosowanych w nowych inwestycjach pod względem wymagań sanitarnych i zdrowotnych projektowanych budynków. Uzgodniono dokumentację projektową dla dwóch nowych boisk zlokalizowanych przy szkołach podstawowych na terenie Gminy Łowicz, których zakończenie budowy planowane jest na 2025 r. Ocena wykonania zgodności inwestycji z przepisami w rozwiązaniach projektowych uzgadnianych u rzeczoznawców oraz przez PPIS w Łowiczu sprawia, że zagrożenia dla zdrowia ludzi są eliminowane w maksymalnym stopniu.

Najistotniejsze z punktu widzenia społeczeństwa w roku ubiegłym było uczestniczenie w kontrolach oraz zajęcie stanowiska w sprawie dopuszczeniu do użytku budynków, po zawiadomieniu strony z art. 56 Prawa Budowlanego m. in.:

- Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Skaratkach (nowa sala gimnastyczna z zapleczem – Gmina Domaniewice)
- Rozbudowa Szkoły Pijarskiej w Łowiczu
- Budowa Sali gimnastycznej dla ZSP nr 4 w Łowiczu
- Budowa zaplecza stadionu miejskiego
- Przebudowa SUW-u w Skowrodzie (Gmina Chąsno)

- Budynku Handlowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą (sklep DINO w Sobocie-Gmina Bielawy)

W wyżej wymienionych obiektach należycie były przestrzegane normy higieniczno – sanitarne. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny współpracował ze wszystkimi sekcjami PSSE w Łowiczu, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Łowiczu, Państwową Strażą Pożarną oraz Urzędem Miasta i Urzędami Gmin.

Stan sanitarny powiatu łowickiego można ocenić jako stale ulegający poprawie. W trakcie trwania całego 2024 roku udzielano wielu informacji dotyczących wymogów dotyczących funkcjonowania nowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, co było prawdopodobnie związane z wprowadzonym programem rządowym. PPIS w Łowiczu wspierał zarówno Gminy jak i indywidualnych przedsiębiorców w procesie doboru rozwiązań, aby uzyskać odpowiednie warunki, w których mogą przebywać dzieci do lat 3, a także innych inwestycji planowanych na terenie powiatu łowickiego.

PODSUMOWANIE OCENY STANU SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO POWIATU ŁOWICKIEGO.

Powiatowa Stacja Sanitarно – Epidemiologiczna realizowała w 2024 r. zadania zgodnie z wdrożonym systemem zarządzania w zakresie:

- zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego,
- zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska,
- realizacji programów edukacyjnych i akcji oświatowo – zdrowotnych.

Na ogólną ocenę stanu sanitarnego powiatu ma istotny wpływ stan sanitarno – higieniczny obiektów nadzorowanych przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE w Łowiczu

Podsumowując działania w sekcji epidemiologii na terenie powiatu łowickiego należy uznać, że w 2024 roku sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych była stabilna.

Kontrole podmiotów leczniczych wykazały, że zdecydowana większość obiektów na terenie powiatu łowickiego jest w dobrym stanie sanitarno-higienicznym. Obserwuje się również systematyczną poprawę stanu technicznego i sanitarno – higienicznego w/w placówek.

Szczepienia ochronne realizowane są prawidłowo zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, a odsetek dzieci zaszczepionych jest wysoki na co niewątpliwie mają wpływ podejmowane działania edukacyjne w zakresie szczepień ochronnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień i działanie ruchów antyszczepionkowych. W 2024 r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2023 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.

Efektem działań podejmowanych przez Sekcję Bezpieczeństwa Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych PSSE w Łowiczu jest ciągła poprawa stanu sanitarno -

higienicznego obiektów istniejących oraz uzyskanie wysokiego standardu higienicznego w obiektach nowopowstających. Nadal kontynuowany jest wzmożony nadzór nad wdrażaniem Dobrej Praktyki Higienicznej, Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP, co przyczynia się do uzyskania większego poziomu bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej na rynek żywności.

Działania w ramach systemu RASFF polegające na sprawdzaniu i ewentualnym wycofaniu z obrotu niebezpiecznych produktów również przyczyniły się do zwiększenia bezpieczeństwa rynku żywnościowego w powiecie łowickim.

Wszystkie działania prowadzone w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego poprzez zapewnienie bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności pozwalają na osiągnięcie coraz wyższego poziomu ochrony naszego zdrowia.

Podsumowując działania w zakresie Higieny Komunalnej na terenie powiatu łowickiego można uznać, że nie wystąpiły poważne sytuacje mogące wpłynąć negatywnie na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu. Stały nadzór nad obiektami użyteczności publicznej pozytywnie wpłynął na ich bezpieczeństwo sanitarne. W ciągu roku w miarę potrzeb w obiektach były przeprowadzane drobne prace remontowe polegające na malowaniu pomieszczeń lub ich części oraz na wymianie poszczególnych elementów wyposażenia wykazujących cechy zużycia lub zniszczenia.

W przypadku wystąpienia nieprawidłowości były podejmowane odpowiednie działania naprawcze celem eliminacji lub maksymalnej minimalizacji ryzyka. Stwierdzone uchybienia mogące stanowić potencjalne zagrożenia dla zdrowia człowieka i były usuwane z rygiorem natychmiastowej wykonalności.

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łowiczu w zakresie nadzoru nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę skutkowały tym, że wszelkie wykryte nieprawidłowości były najczęściej dosyć szybko niwelowane lub niwelowano skutki picia niewłaściwej jakości wody poprzez zapewnianie zastępczego źródła wody lub wprowadzenia warunku jej przegotowania. Ponadto prowadzone postępowania skutkowały uzyskaniem poprawy we wszystkich 6 sieciach wodociągowych. Ujmując to w liczbach w trakcie roku z wody o kwestionowanej jakości korzystało 3,9% ogółu społeczeństwa powiatu łowickiego, natomiast na koniec roku wartość ta spadła do 0%.

Stan sanitarny powiatu łowickiego w zakresie zadań wykonywanych przez pracowników Higieny Pracy należy uznać za bezpieczny zarówno ze strony zapewnienia bezpiecznych i zdrowych warunków pracy, a także pełnej kontroli nad występowaniem szkodliwości zawodowych.

Działania kontrolne podejmowane w roku 2024 w obszarze higieny dzieci i młodzieży uwzględniały stałe działania o charakterze profilaktycznym m. in. w zakresie profilaktyki zdrowotnej uczniów, wad wzroku, edukację zdrowotną w środowisku szkolnym na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży oraz działania edukacyjno-informacyjne.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w ramach nadzoru sprawowanego w zakresie higieny dzieci i młodzieży wskazują, że placówki nauczania, wychowania i opieki na terenie powiatu łowickiego w zdecydowanej większości zapewniają odpowiednie pod względem higienicznym i zdrowotnym warunki nauczania i pobytu. Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania w roku 2024, poza 3 placówkami (przedszkola - 2, szkoły podstawowa - 1), w których w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia i decyzje, uznano za dobry.

Promowanie zdrowego stylu życia oraz podejmowanie działań prowadzących do tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu dzieci i uczniów przyczynia się do poprawy zdrowia młodego pokolenia kształtując prawidłowe nawyki zdrowotne.

W efekcie prowadzonej przez PSSE w Łowiczu działalności oświatowo – zdrowotnej wyrabiane są nawyki higienicznego stylu życia ludności powiatu zarówno dzieci i dorosłych, jak również pobudzana jest aktywność społeczna do działań na rzecz własnego zdrowia.

Należy podkreślić duży wkład pracy nauczycieli – szkolnych koordynatorów programów, Dyrektorów szkół i przedszkoli, pielęgniarek higieny szkolnej w szerzenie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w swoich placówkach.

Sprawowanie przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Łowiczu bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2024 roku i prawidłowe wykonywanie obowiązków z zakresu zdrowia publicznego przyczyniło się do stabilnej sytuacji sanitarnej powiatu i pozwoliło na pozytywną ocenę stanu sanitarnego obiektów.

Wykładnikiem działalności całej PSSE w Łowiczu w 2024 roku jest należyty stan sanitarny powiatu, który wpływa pozytywnie na zdrowie oraz życie jego mieszkańców.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Łowiczu

Sławomir Mucha

/dokument podpisany elektronicznie/